3 8ste jaargang nr. 3 jul-aug-sep 2010

Meander

natuurpunt Vlaamse Ardennen *plus*

Natuur rondom Leie, Schelde en Zwalm

Teksten voor de Meander van januari, april, juli en oktober moeten de redactie bereiken vóór respectievelijk 10 december, 10 maart, 10 juni en 10 september.

INHOUD

3 Beste natuurvrienden
4 Natuurgebied Middenloop Zwalm
9 Tuinvijver verhoogt biodiversiteit
10 Dagboek van een groenling
12 De Bramentuin
16 Op de uitkijk
17 Biodiversiteit in de Vlaamse kouters
Kalender uitneembaar katern
20 Gesprek met Mr. Piekant
22 Biodiversiteitsweekend: een succes
23 Slechtvalken
24 Over amanieten
26 Bijzondere vogelwaarnemingen
28 Cursus natuurfotografie
29 Rennen in mijn tuin!
29 De Mediawatcher
32 Harchies
33 Een bos vol uilen
33 De taal van de vogels
33 Vogelsoorten op vetbollen
34 Sperwer slaat duif
34 Belval
34 Limoniet
34 Natuurgids worden?
35 Programma Paddenstoelenwerkgroep
35 In memoriam Emiel De Jaeger
35 Wij delen in de rouw

COLOFON

natuurpunt

is een brede beweging waarin duizenden geëngageerde vrijwilligers, in afdelingen en werkgroepen, elk hun verantwoordelijkheid opnemen voor het behoud van de natuur in Vlaanderen. De vereniging wil het beleid en het behoud, de educatie en de studie van de natuur mede vorm geven.
Tel: 015/29.72.20
www.natuurpunt.be

Lidmaatschap
Je wordt lid door 24 euro te storten op rekening 230-0044233-21 van Natuurpunt, Coxiestraat 11, 2800 Mechelen, of op rekening 390-0621301-71 van Arsène en Yvette Benoot, Gampelaeredreef 67 te 9800 Deinze, tel. 09/386.38.95; arsene.benoot@skynet.be.
Zij verzorgen de **ledenadministratie** van alle afdelingen (zie verder) van Natuurpunt Vlaamse Ardennen *plus* behalve van Zwalmvallei.
Ledenadministratie Zwalmvallei: Bart Magherman, Leonce Roelsstraat 5, 9620 Zottegem, tel. 09/360.09.99, b.magherman@skynet.be.

natuurpunt Vlaamse Ardennen *plus*
http://vlaamseardennenplus.be

Contactpersonen
Regio: Vlaamse Ardennen *plus*
•Guido Tack 0474/90.02.30
guido.tack1@telenet.be
•Peter Breyne 09/384.73.08
peter.breyne@inbo.be
•Website en Flits
dominiek.decleyre@gmail.com

Afdelingen
•Deinze plus
Koen Houthoofd 09/328.11.08
koen.houthoofd@ugent.be
•Oudenaarde
Jean De Lafonteyne 0495/63.25.91
jean.de.lafonteyne@pandora.be
•Ronse
Philippe Moreaux 0476/49.24.61
moreaux.philippe@skynet.be
•Schelde-Leie
Geert De Sutter
de.sutter.geert@telenet.be
•Scheldevallei
Peter Breyne
peter.breyne@inbo.be
•Vlaamse Ardennen
Norbert Desmet 0494/65.33.91
desmetnorbert@hotmail.com
•Groot Zingem
Eddy Van Den Abeele 09/384.43.54
ed.vandenabeele@skynet.be
•Zwalmvallei
Vincent Decroock
vincent.decroock@fulladsl.be

Kernen
•Rondom Burreken
Filip Hebbrecht 055/49.55.63
filip.hebbrecht@pandora.be
•Werkgroep Bos t'Ename
Guido Tack 0474/90.02.30
guido.tack1@telenet.be

Werkgroepen
•Invertebraten (Lampyris)
Anne Fobert 055/21.01.37
anne.fobert@pandora.be
•Paddenstoelen
Eddy Saveyn 09/380.03.00
eddy.saveyn@gmail.com
•Planten
Karel De Waele 09/386.45.60
karel.de.waele@skynet.be
•Vogels
Paul Vandenbulcke 055/49.60.12
paul@vwg-vlaamseardennenplus.be
•Zoogdieren
Paul Van Daele 055/23.92.10
saripaul@skynet.be

Limoniet (natuurstudietijdschrift)
•Geert De Knijf 055/42.16.45
geert.deknijf@inbo.be

Reservaten met projectnummer
Giften voor reservaten zijn fiscaal aftrekbaar vanaf 30 euro en stort je op rek. nr. 293-0212075-88 van Natuurpunt met vermelding van het projectnummer:
•Algemeen reservatenfonds Vlaamse Ardennen *plus* 6699
•Bois Joly 6625
Patrick Alexander
patrick.alexander@scarlet.be
•Bos t'Ename-Volkegembos 6121
Guido Tack 0474/90.02.30
guido.tack1@telenet.be
•Bovenlopen Zwalm 6142
Heidi Demolder 055/42.16.45
heidi.demolder@inbo.be
•Burreken 6602
Dirk Van Den Berghe
dirkvandenberghe.z@skynet.be
•Dikkelvenne
Jacques Vanheuverswyn 09/324.09.42
jacques.vanheuverswyn@pandora.be
•Feelbos-Kalkoven 6185
Lucien Vanden Daele 055/38.70.54
•Grootmeers 6650
André Vandecapelle 0498/45.93.42
andre.vandecapelle@skynet.be
•Heurnemeersen 6063
Gerard Mornie
gerard.mornie@pandora.be
•Kordaelbos 6605
Lieven Kinds 09/383.71.39
lieven.kinds@scarlet.be
•Langemeersen 6076
Alexander Van Braeckel 0473/854562
alexander.tine@telenet.be
•Leiemeersen van Astene en Bachte 6109
Koen Houthoofd 09/328.11.08
koen.houthoofd@ugent.be
•Maarkebeekvallei 6670
Johan Cosijn 055/30.98.10
johan.cosijn@telenet.be
•Middenloop Zwalm 6160
Ward Verhaeghe 0476/60.02.15
wardverhaeghe@yahoo.com
•Munkbosbeekvallei 6151
Laurent Flostroy 0498/67.71.09
laurent.flostroy@pandora.be
•Nukerkebos-Bosheide 6641
Guy Cammaert
karien.maes@pandora.be
•Paddenbroek
Thijs Lietaer 0473/58.17.14
thijs.lietaer@telenet.be
•Parkbos-Uilenbroek 6136
Herman Haustraete 09/360.72.11
herman_haustraete@hotmail.com
•Perlinkbeekvallei 6204
Gert Govaerts 09/324.50.51
gert.govaerts@telenet.be
•Pyreneeën-Tombele 6667
Philippe Moreaux 0476/49.24.61
moreaux.philippe@skynet.be
•Rooigembeekvallei 6669
Gunther Groenez 0486/16.74.30
gunther.groenez@pandora.be
•Vuilbroek 6126
Eddy Saveyn 09/380.03.00
eddy.saveyn@gmail.com
•Wijmier 6141
Johan Cosijn 055/30.98.10
johan.cosijn@telenet.be
•Vallei van de Zeverenbeek 6082
Rik Desmet 09/386.46.63
desmet.rik@scarlet.be

Meander
is het driemaandelijks regionale tijdschrift voor leden uit de regio Vlaamse Ardennen *plus*. Natuurpunt-leden die wonen buiten de regio kunnen Meander ontvangen mits een jaarlijkse bijdrage van 7,5 euro aan onze ledenadministratie.
Redactie
•Jo Buysse 09/385.52.89
jozef.buysse@scarlet.be
•Johan Cosijn 055/30.98.10
johan.cosijn@telenet.be
•Norbert Desmet 0494/65.33.91
desmetnorbert@hotmail.com
•Rik Desmet 09/386.46.63
desmet.rik@scarlet.be
•Philip Vergeylen 09/361.26.80
philip.vergeylen@skynet.be
Kalenderverantwoordelijke
Filip Keirse 055/38.78.83
filip.keirse@skynet.be

Werkten ook mee aan dit nr:
Ludo Bauwens, Arsène Benoot, Pieter Blondé, Jeroen Bossaer, Ronny De Clercq, Gilbert De Ghesquière, Jacques Dejans, Luc De Jonghe, Brigitte Delmeire, Jimmy Desmet, Geert De Sutter, Karel De Waele, Patrick Feys, Jan François, Marie-Christine Gottigny, Bart Heirweg, Koen Houthoofd, Bernard Huysman, Yvette Moerman, Gerard Mornie, Christine Ostijn, Steve Rottiers, Eddy Saveyn, Koen Snauwaert, Teun Spaans, Eric Van Colenberghe, Domien Vannieuwenhuyze, Niko Van Wassenhove, Ward Verhaeghe, Hugo Verschelden.

Kaftfoto: Jonge Vos door Philip Vergeylen.

Lay-out: Jo Buysse.

Oplage: 2400.

Druk: Drukkerij 'Druk in de Weer', Gent. Papier: Cyclusprint 90 g 100 % kringloop. Gedrukt met plantaardige inkten en oplosmiddelen.

Beste natuurliefhebber

Pieter Blondé

2010 is wereldwijd uitgeroepen tot het jaar van de biodiversiteit!

Als we de biodiversiteit willen behouden dan moeten we ze eerst zo goed mogelijk leren kennen, beheren en zoveel als mogelijk delen met iedereen. In dit voorwoord maakt u kennis met recente acties waarmee we dat in Natuurpunt Vlaamse Ardennen *plus* waarmaken.

Op 22 en 23 mei 2010, het weekend van de biodiversiteit, werd in Vlaanderen gezocht naar zoveel mogelijk soorten planten, dieren, zwammen,… Deze zoektocht leverde in de Vlaamse Ardennen meer soorten op dan verwacht. Veel meer… zoals je op blz. 22 in deze Meander kan lezen. Naast de euforie doken echter ook enkele kritische noten op. Zelf kan je meehelpen aan een betere kennis over onze lokale biodiversiteit door alle soorten dieren (een Egel bv.), planten (bv. Pinksterbloemen), zwammen (bv. een Vliegenzwam)… die je tegenkomt in te geven op de website www.waarnemingen.be.

Het hoeft geen betoog dat er nog steeds een enorme achteruitgang is in de biodiversiteit. Desondanks stel ik vast dat het aantal, maar vooral ook de oppervlakte van Natuurpuntreservaten hard gestegen is de laatste jaren. Het aankopen en beheren van deze Natuurpuntreservaten wordt al jaar en dag uitgevoerd door vele vrijwilligers, ondersteund door een professioneel kader. In het voorwoord van de Meander van vorige zomer kondigde ik de geboorte aan van de Natuurpunt arbeidersploeg Vlaamse Ardennen. Deze in Bos t'Ename gestationeerde ploeg draait ondertussen op volle kracht. Kurt De Meue en Alexis Seynave, onder leiding van Tom Van De Steene, doen voor onze streek fantastisch werk!

Al 32 jaar lang is de Vlaamse Ardennendag de dag van het jaar waarop we iedereen naar buiten willen lokken om kennis te maken met de natuurpracht van de Vlaamse Ardennen. Om het met een boutade van Guido Tack te zeggen: 'Er is niets mooier dan een bos in de Vlaamse Ardennen of het zou een vrouw moeten zijn'. En echte natuurliefhebbers weten dat er bijna nergens een zo mooie lentebloei is als in onze streek. In april schaarden een 30-tal organisaties zich samen met tientallen natuurgidsen achter het initiatief van de Vlaamse Ardennendag. Deze uitzonderlijk brede samenstelling van organisaties lokte meer dan 1000 bezoekers. De mensen van Natuurpunt Deinze *plus* zorgden voor de bar; er werden nota bene 7 verschillende soorten streekbier geschonken, waarvan 'Steenuil' het meest gedronken werd. Zij namen ook de mooiste natuurfoto's (zie op blz. 28) en raadden het gewicht van de zwangere miljoenpoot 'johny' (73,148 g). Dankzij de professionele aanpak van Natuurpunt Zwalmvallei zorgde AVS voor een mooie voorreportage over de Vlaamse Ardennendag in het nieuws en samen met Oost-TV voor een uitgebreid verslag achteraf. Ga zeker eens kijken naar het filmpje op de website www.vlaamseardennendag.be. Hierbij wil ik, naast de vele medewerkers, nog enkele mensen van Natuurpunt Zwalmvallei speciaal bedanken: Vincent Decroock voor de algemene organisatie, Jan François voor het maken van de website en Ward Verhaeghe die meer dan ooit pers lokte. Wie geprikkeld is door de natuur in de Zwalmvallei kan daar verder in deze Meander vanaf blz. 4 meer over lezen.

De uitdaging om de achteruitgang van biodiversiteit te stoppen schuiven we graag af naar de politiek. Maar mogen we blijven wachten op wereldrampen zoals het geklungel met olie in de Golf van Mexico? Ook u kan op uw eigen manier bijdragen tot het behoud van biodiversiteit. 'Think global, act local' is daarbij een prachtige leidraad. Het kan beginnen met het doorgeven van een waarneming van een Huismus onder uw dak of het planten van een streekeigen haag i.p.v. rododendrons en een hoogstamfruitboom i.p.v. een conifeer,… Wat mij betreft mag uw bijdrage eindigen in een lokaal natuurreservaat.

Think global, act local!

In het noordoosten van onze regio, de afdeling Zwalmvallei, bevinden zich vijf natuurgebieden die misschien minder bekend zijn voor sommige van onze lezers. Volledig ten onrechte! In een korte reeks stellen de conservators ze aan u voor. We steken van wal met het grootste van de vijf:

Middenloop Zwalm

Ward Verhaeghe

Situering

Verspreid in het bekken van de Zwalm beheert Natuurpunt momenteel ongeveer 150 ha natuur. Meer dan 80 ha daarvan behoren tot het natuurgebied Middenloop Zwalm, dat uitgebouwd wordt tussen

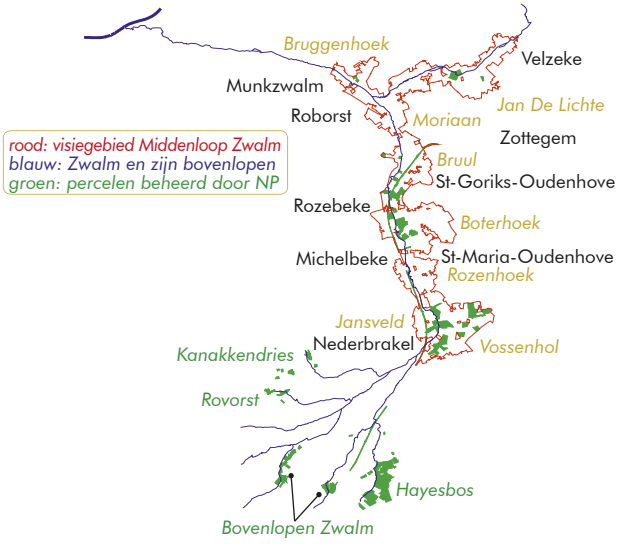

Nederbrakel en Munkzwalm. Stroomopwaarts, langs de beken die vanaf Nederbrakel samen de Zwalm vormen, zijn er nog drie andere reservaten: een deel van de Everbeekse bossen (namelijk het Hayesbos), Bovenlopen Zwalm en een deel van het Burreken (nl. Kanakkendries en Rovorst). Langs de benedenloop van de Zwalm, stroomafwaarts van de Zwalmmolen in Munkzwalm, zijn er vandaag nog geen terreinen in beheer.

Middenloop Zwalm is een tiental jaar terug ontstaan uit de samenvoeging van vijf reservaten die in de voorbije decennia opgericht waren. Eén ervan, het Vossenhol te Sint-Maria-Oudenhove, dateert van 1981 en is één van de oudste reservaten van de Vlaamse Ardennen. Met de samenvoeging wilde men komen tot een betere afstemming van visie en kennis van het terrein. Dat zo bovendien het paperassenwerk aardig gedrukt kon worden, was meegenomen.

De perimeter van Middenloop Zwalm omvat vandaag, nadat er wat afgeknabbeld is bij de herbevestiging van agrarisch gebied, meer dan 800 ha. Het gebied heeft op die manier het potentieel om uit te groeien tot het grootste reservaat van de Vlaamse Ardennen.

Zwalm

De ruggengraat van het gebied is de Zwalm, die over ongeveer 10 km door de reservaatsperimeter stroomt. De waterkwaliteit heeft nog steeds te lijden onder de verspreide lozing van huishoudelijk afvalwater. Toch is er veel waterleven, want het sterke verval zorgt voor extra zuurstof in het water. Plaatselijk is ook de structuur van de Zwalm nog vrij natuurlijk, met korte meanders en dus een afwisseling van vlakke en steile oevers.

Op vogelvlak zijn de IJsvogel en de Grote gele kwikstaart ieder jaar present op hun vaste stekken: de IJsvogel aan het wachtbekken in Strijpen langs de Molenbeek, de Grote gele kwik aan de molen te Boembeke.

Grote gele kwikstaart *foto: Gerard Mornie*

Het visbestand van de Zwalm heeft tientallen jaren zwaar geleden onder de vervuiling. Hoe de visfauna er vroeger uitzag, kan je nalezen in het artikel van David Buysse et al. in Limoniet, 2, 2008. Nu het water properder wordt, komen een aantal soorten voorzichtig terug. Ze worden daarbij geholpen door de aanleg van nevengeulen en vistrappen langs de

molens op de Zwalm en in enkele gevallen door herintroductie (bv. Kopvoorn). Op een nevengeul in de benedenloop bv. ving men in 2007 in twee dagen tijd 22 soorten, waaronder kieskeurige vissen zoals Serpeling en Rivierprik. Om te zorgen dat ze zich ook blijvend vestigen, moet de structuur en de kwaliteit van de Zwalm wel nog verder verbeteren.

Schots en scheef

De vallei van de Zwalm is, net als de meeste valleien in de Vlaamse Ardennen, asymmetrisch. De flanken op de rechteroever, die uitkijken op het zuidwesten en het westen, zijn veel steiler dan die aan de overzijde. Kijk maar naar de Berendries. De oorzaak ligt in de ijstijden, toen de sneeuw op de zonbeschenen flanken veel sneller en dus vaker smolt. Het smeltwater zorgde op deze hellingen telkens voor wat erosie, terwijl de tegenoverliggende hellingen intact bleven.

De steile oostelijke valleiwand van de Zwalm wordt op verschillende plaatsen diep ingesneden door zijbeken. Deze doorbraakgebieden zijn zeer interessant omdat er een grote afwisseling voorkomt van hellingen en bodemsoorten. Op de plaatsen waar ondoorlaatbare lagen aan de oppervlakte komen, liggen talrijke bronnen die soms zelfs spectaculaire bronamfitheaters vormen.

Door het grillige reliëf met de vele natte zones zijn de oostelijke valleiflanken, bv. de Boterhoek en Rozenhoek, nooit sterk ontgonnen door de mens. Je vindt er niet de grote akkers van de overkant van de vallei, maar wel kleine weilandjes, dooraderd door paadjes, beekjes, hagen en knotbomenrijen. Op de steilste stukken zijn er bosjes overgebleven met allerlei planten typisch voor oude bossen.

Bloemen en zaden

Voor plantenliefhebbers is het voorjaar het seizoen bij uitstek om een wandeling te maken in de Zwalmvallei. De beekdalbossen zijn dan getooid met Dotterbloemen, Slanke sleutelbloemen en Bosanemonen. Op de hellingen wordt het geel en wit aangevuld met tinten paars van Gevlekt longkruid (het Kloosterbos is daar wijd en zijd voor bekend), Kleine maagdenpalm en Wilde hyacint. Je vindt er ook Eenbes, Daslook en Gewone salomonszegel. In de hooilanden trekken vooral Pinksterbloemen en Echte koekoeksbloemen de aandacht.

Maar ook in andere seizoenen kan je genieten van de bloemenpracht. In juni en juli zijn de ruigtes met Moerasspirea prachtig wit en bloeit verscholen in één van onze percelen de Gewone vleugeltjesbloem. Langs het Mijnwerkerspad, waar de bodem wat schraler is, vind je een kleurenpalet met schermbloemigen, Vlasbekjes, wilgenroosjes, Breedbladige wespenorchis en vlinderbloemigen. En aan het eind van de zomer bloeien hier en daar Blauwe knoop en Knoopkruid.

In en om de Boterhoek zijn ook verschillende oude exemplaren van meidoorn, Haagbeuk, Veldesdoorn, Sleedoorn en bosroos geselecteerd door wetenschappers. Jaarlijks worden hun zaden geoogst om er streekeigen plantsoen uit te kweken, dat in de hele Vlaamse Ardennen gebruikt wordt. Streekeigen soorten zijn het best afgestemd op de lokale omstandigheden en zijn ook het interessantst voor dieren en planten eromheen.

Blauwe knoop *foto: Jan François*

Kruipen en vliegen

Over de ongewervelde bewoners van het natuurgebied is nog weinig geweten. In het oog springende dagvlinders zijn het Oranjetipje, dat zijn eitjes legt op Look-zonder-look en Pinksterbloem, en de Sleedoornpage, van wie we makkelijker de eitjes vinden dan een volwassen exemplaar. Er komen ook twee zeldzame nachtvlinders voor: de Koekoeksbloemspanner en de donkere Jota-uil.

Langs de Zwalm liggen er verschillende poelen waar padden zich komen voortplanten, samen met Vinpoot- en Alpenwatersalamanders. Op stenige plaatsen langs het Mijnwerkerspad komt de Levendbarende hagedis voor. En met veel geluk kan je een Hazelworm tegenkomen, een pootloze hagedis die griezelig goed op een slang gelijkt.
De Eikelmuis, in de streek fruitrat genoemd, zou nog verspreid voorkomen in de buurt van oude boomgaarden. Het is een kleurrijk speels diertje, dat zich voornamelijk voedt met ongewervelden, noten en fruit en dat om onduidelijke redenen sterk achteruit gegaan is. Om de Eikelmuis een steuntje in

de rug te geven is een nieuwe boomgaard aangelegd in de Boterhoek. Ook zijn op verschillende plaatsen nestkasten voor de Eikelmuis opgehangen.

De vogelrijkdom in de Zwalmvallei is niet meer wat ze ooit geweest is. Het afgelopen jaar zagen we nog de Wielewaal en de Geelgors verdwijnen uit het gebied. Eén van de redenen voor de Geelgors zou zijn dat de vogels in de winter geen graanresten meer vinden op de akkers. Daarom hebben we op twee plaatsen akkertjes aangelegd waar ook in de winter graan blijft opstaan.

Het blijft hoedanook een belevenis om op een lente-ochtend langs het Mijnwerkerspad te lopen. De Bosrietzangers proberen het dan te halen van de Zwartkoppen en de Tuinfluiters, met op de achtergrond een koor van Roodborsten, Tjiftjaffen en Winterkoningen. In het gebied komen ook nog heel wat Steenuiltjes voor, die vaak broeden in een van de vele knotwilgen. Een sierlijke verschijning is de Boomvalk, die elk jaar wel ergens in het gebied broedt.

Maaien en begrazen

Tweederde van onze terreinen zijn graslanden of bloemrijke ruigtes. Deze worden regelmatig gemaaid of begraasd. Het soort beheer hangt af van de uitgangssituatie en het einddoel. Percelen die lang bemest zijn, worden een tijdlang twee of meer keer per jaar gemaaid om overtollige voedingsstoffen af te voeren. Daarna wordt het maaibeheer beperkt tot één of twee keer per jaar voor hooilanden of zelfs maar eens om de paar jaar voor ruigtes.

Soms worden ook grazers ingezet. Dat kan als nabegrazing na het maaien in het voorjaar. Maar hier en daar nemen de koeien het volledige beheer op zich. Ze zijn wel met veel minder per hectare dan in de gewone landbouw. Hierdoor kunnen ze kiezen waar ze veel grazen en waar minder. Zo ontstaat een mozaïek van kort afgegraasde plekken, zones met hogere kruiden, struikgewas en bosjes. Terreinen met zo'n afwisselende structuur, de zogenaamde wastines, herbergen specifieke planten, maar zijn ook heel interessant voor insecten, vogels en zoogdieren allerhande.

Voor het maaien en begrazen sluiten we meestal beheerovereenkomsten af met boeren of paardeneigenaars uit de buurt. Momenteel hebben we 13 overeenkomsten lopen. Op de moeilijker toegankelijke terreinen voeren professionele terreinploegen van Natuurpunt de werken uit. En jaarlijks zijn er ook een paar werkdagen waar de vrijwilligers uit de buurt de handen uit de mouwen steken, soms samen met een vereniging of school.

Kappen en verbossen

In de bossen grijpen we zo weinig mogelijk in. Dood hout blijft staan of liggen, wat heel belangrijk is voor paddenstoelen, insecten en de dieren die hen dan weer opeten. De randen van bossen beheren we als zomen, die langzaam overgaan van hoog naar laag en zo een habitat bieden aan tal van planten en dieren.

Typisch voor de Zwalmvallei zijn vrij eentonige populierenbossen, die vaak aangelegd zijn voor de luciferfabriek 'Union Match' in Geraardsbergen. Als deze bossen op voormalige hooilanden staan en veel planten overblijven van vroeger, wordt het bos soms terug in hooiland omgezet. Op andere plaatsen worden de populieren vervangen door een meer gevarieerde boomlaag, afgestemd op de plaatselijke omstandigheden. Op gevoelige bodems laten we de populieren gewoon staan en variëteiten met een ruwe schors, grillige vorm of veel Klimop, worden gespaard omdat ze een schuilplaats bieden aan allerlei dieren, bv. vleermuizen.

Akkers en weilanden die grenzen aan bestaand bos, zetten we meestal om in bos. Vroeger plantten we deze percelen volledig aan, zoals aan de benedenkant van het Kloosterbos. Op een aantal terreinen is ook een geboortebos aangeplant samen met de gemeente Brakel. Tegenwoordig kiezen we bij voorkeur voor spontane verbossing, omdat de natuur dan zelf de patronen en de meest geschikte soorten kiest. We planten dan wel een zoom van struiken aan, zodat de buren minder hinder ondervinden van de distels

die in de eerste jaren welig kunnen tieren.

Mijnwerkerspad

Samen met de Zwalm vormt het Mijnwerkerspad de centrale as van het natuurgebied. Het Mijnwerkerspad is het verharde gedeelte van de vroegere spoorlijn Zottegem-Brakel-Ellezelles, die deel uitmaakte van de lijn 82. De spoorlijn werd in 1963 afgeschaft. Tot dan bracht het 'Fosttreintje' mijnwerkers van Zottegem en omstreken, naar de steenkoolmijnen in de Borinage. Een getuige van dit spoorwegverleden is de koebrug op onderstaande foto. Toen de spoorweg nog in gebruik was, konden de boeren hun vee over de brug naar de weiden brengen.

De Koebrug *foto: Jan François*

De bermen van het Mijnwerkerspad herbergen een grote verscheidenheid aan biotopen. Sommige delen zijn behoorlijk nat waar het pad in het reliëf insnijdt, andere zijn droog wegens de soms wat hogere ligging; doorgaans is de bodem vrij schraal. Vandaar dat de bermen biologisch bijzonder waardevol zijn en een uitzonderlijke fauna en flora herbergen. Dankzij de inspanningen van toenmalig Zwalmvalleivoorzitter Koen Van Den Berge worden deze bermen samen met de stad Zottegem en de gemeente Brakel beheerd volgens het boekje.

Boembekemolen

Op de Zwalm zijn niet minder dan 5 watermolens gebouwd. Met de stroom mee heb je de Boembekemolen, de Bostmolen, de Zwalmmolen, de IJzerkotmolen en de Ter Biestmolen. Daarnaast waren er ooit nog 7 molens op de zijbeken van de Zwalm. De Boembekemolen is sinds enkele jaren eigendom van Natuurpunt. Het is de bedoeling de molen in ere te herstellen en ook in te richten als bezoekerscentrum voor het reservaat. De VZW Boembeke bekommert zich om deze plannen en richt ook jaarlijks in juli de Boembekefeesten in.

In de omgeving van de Boembekemolen tonen nog veel elementen hoe het er vroeger aan toeging in deze buurt. Deze cultuurhistorische relicten (bv. een boomgaard, hagen en een kapel) herstellen we geleidelijk terug met de steun van de Vlaamse Overheid.

De Boembekemolen *foto: Jan François*

Wandelen

Wandelen kan je in Middenloop Zwalm op honderd-en-een manieren. In gebieden zoals de Boterhoek is er een echte wirwar van voetwegen. Een goede stafkaart is hier aangewezen of je raakt zo het noorden kwijt.

Via twee bewegwijzerde wandelpaden van Natuurpunt (zie kaartje op de volgende bladzijde), ontdek je de mooiste plekjes in de omgeving van het Kloosterbos. De rode wandeling (4 km) leidt je door het gebied 'Vossenhol', en start in de Kloosterbosstraat in Zottegem. De blauwe wandeling (3,5 km) loopt door het 'Jansveld', met een startpunt in de Zwalmbeekweg in Brakel. Je kan ook de rode en de blauwe wandeling combineren (6,3 km). Er is parkeerplaats voor enkele wagens op verharde stroken langs de weg.

Wie het liever vlak houdt, kan het Mijnwerkerspad aflopen of -fietsen (volledige lengte 9,7 km, niet lusvormig). Via dit pad doorkruis je het gebied nagenoeg over de hele lengte. Het pad is te volgen van aan de parking in de Slijpstraat in Sint-Goriks-Oudenhove tot aan de Livierenstraat in Opbrakel, aan de grens van het Livierenbos.

In de vallei van de Molenbeek in Velzeke, een grote zijbeek van de Zwalm, voert het gemeentelijk Jan De Lichtepad (3 km) je van het wachtbekken aan de Velzekestraat tot de Paddestraat.

Toekomst

Momenteel maken we het vijfde erkenningsdossier op, omdat 13 ha op erkenning wachten. Bij deze gelegenheid actualiseren we ook de beheervisie voor het gehele gebied. Hierbij besteden we extra aandacht aan de aanwezige habitattypes van het Europese habitatrichtlijngebied, waar een groot deel van de perimeter in valt.

Dit betekent bijvoorbeeld dat we willen komen tot grote aaneengesloten boslandschappen, met goed ontwikkelde bosranden en zomen en met voldoende open plekken. Deze boszones willen we uitbouwen rond het Bertelbos, de Boterhoek en rond het Kloosterbos, met een mengeling van vallei- en bronbossen op de nattere locaties en hyacintenbossen en zuurdere bossen op de drogere gronden. Door hun omvang worden ze ook een geschikt habitat voor duurzame populaties van bv. de Wespendief, Zwarte specht, Havik en Middelste bonte specht. Andere habitats waar bijzondere aandacht naar gaat, zijn soortenrijke glanshaverhooilanden, natte ruigtes en dottergraslanden.

Een andere belangrijke ontwikkeling is de mogelijke overheveling van het Vlaams natuurreservaat Steenbergse bossen in St-Goriks-Oudenhove en Erwetegem naar Natuurpunt. Als die werkelijk plaatsvindt zal dit als een nieuw deelgebied bij Middenloop Zwalm komen. Dat heeft belangrijke inhoudelijke (samenhangende visie) en organisatorische (bundeling krachten en administratie) voordelen. Maar het vraagt wel een bezinning over de manier waarop Middenloop Zwalm georganiseerd wordt.

De uitgestrektheid van het gebied maakt immers dat er niet echt een buurtwerking op de been raakt. Het gevolg is dat het reservaat op een handvol mensen draait, die vooral veel tijd in vergaderingen en praktische beheerproblemen steken. Waardoor er weinig tijd overblijft om nieuwe krachten te zoeken… Om hieruit te raken willen we evolueren naar een model waarbij overzichtelijke kernen ontstaan, waar omwonenden zich wel mee kunnen identificeren: Zegelaarbeekvallei (cf. het artikel van Dominiek Decleyre in Meander 1, 2006), Boterhoek-Boembeke-Bruul, Jan De Lichte, … Twee maal per jaar vergaderen we dan nog op Middenloopniveau,

Het Jansveld *foto: Jan François*

waar wel alle dossiers en plannen opgemaakt blijven. Rond de Steenbergse bossen willen we voor het eerst met zo'n kern proberen te werken.

Om alvast actiever geïnteresseerden te recruteren, hebben we een gebiedsfolder laten drukken op 5000 exemplaren. Die zal gebust worden in de omgeving, waarbij we tegelijk één of meer publieksactiviteiten zullen aankondigen.

Tuinvijver verhoogt biodiversiteit in mum van tijd

Johan Cosijn

Sinds enkele weken hebben we onze tuin verrijkt met een kleine voorgevormde tuinvijver, ingegraven in het gazon. We vulden hem geduldig met water uit de regenput die vlakbij ligt. Het is onvoorstelbaar hoe snel de biodiversiteit in onze tuin door de aanwezigheid van de vijver gestegen is. Na een tweetal dagen zwommen al kleine waterkevers rond in het verse regenwater. Enkele zonnige dagen later zag het water in de buitenste ondiepe rand diepgroen en het water van de diepere gedeelten kleurde rood en er dreven kleine olieachtige deeltjes op het wateroppervlak. Wieren en algen hadden zich volop ontwikkeld. Deze kleine plantjes leven van zonlicht en van de minerale zouten in het water die ontstaan bij de afbraak van organisch materiaal. Het waterpeil was ook wat gezakt. Tijd om regenwater aan te vullen en zuurstofvormende planten in te brengen. Deze leven onder het wateroppervlak en voeden zich met minerale zouten waardoor de algen geen voedsel meer krijgen. Zij beroven de algen ook van licht door in de vijver schaduwplekken te creëren. De zuurstofvormende planten ademen ook koolzuur in, afgegeven door allerlei waterdieren. Daardoor brengen ze dan zuurstof in het water terug die de waterdieren voor hun ademhaling nodig hebben.

Azuurwaterjuffers; links jong imago met huid nimf foto's: Johan Cosijn

Zo wordt een volmaakte kringloop bereikt, waarbij de planten en de waterdieren elkaars afvalstoffen verwerken. Verder brachten we vijvergrond in voor de oeverplanten aan de rand van de vijver. De plantengroei beperkt zich momenteel tot Gedoornd hoornblad (zuurstofvormende plant) en een drietal plantjes van Grote egelskop in de vijverrand. (Met dank aan Ludo Bauwens!) Nog geen uur nadat de planten waren aangebracht zweefden de eerste waterjuffers boven het water. Een wijfje Azuurwaterjuffer landde op het boven het wateroppervlak uitstekend Gedoornd hoornblad. Ze steekt haar achterlijf onder water, maakt een spleet met haar legboor in de plant onder water en legt er een eitje in. De volgende uren is het een komen en gaan. Er komt ook een koppeltje aangevlogen in tandemhouding. Het mannetje heeft het wijfje met zijn tangen achteraan zijn lichaam vastgegrepen achter haar kop. Na de bevruchting (paringsrad) vliegen ze in de tandempositie weg op zoek naar een waterpartij. Het wijfje landt op een waterplant en legt haar eitjes onder water af in de stengel van de plant. Het mannetje blijft boven water en houdt zichzelf en het wijfje fladderend met de vier frêle vleugels in evenwicht. Een mooi spektakel!

Weldra zullen de larven (nimfen) uitkomen en binnen één jaar zullen de jonge waterjuffers de vijver verlaten. Als de nimf op een stengel of steen gaat zitten met de kop boven water is het bijna tijd om volwassen te worden. Dit is ook het teken voor de fotograaf om zich klaar te houden.

Het krioelt intussen van leven in onze tuinvijver. Met de waterplanten zijn enkele poelslakken meegekomen en een paar plantjes van de eendenkroosfamilie. Ringwormen, watermijten, watervlooien, springstaarten, muggenlarven, eendagsvliegen, zwemwantsen, waterkevers … en alles wat nog moet ontdekt worden. 's Morgens en 's avonds komen vogels drinken aan de rand van de vijver en ongetwijfeld komt er ook nachtelijk bezoek. Benieuwd welk nieuw leven deze bezoekers met zich mee hebben gebracht!?

Blijkbaar hebben de waterplanten ook nimfen van waterjuffers meegebracht want zie, op 13/06/2010 kroop de eerste Azuurwaterjuffer uit haar te klein geworden nimfenpakje. Nieuw jong leven! (zie foto).

Dagboek van een groenling

Hugo Verschelden / IWG Lampyris

Potige pootjes.

Zomer. Het krioelt weer van het leven in onze contreien. Miljarden poten, groot en klein trappelen over de opgewarmde aarde. Niet alleen op de grond, maar tot boven in de bomen kom je ze tegen. Er is geen plekje dat ze ongemoeid laten en allemaal gaan ze ergens heen. Een uitgelaten bende is het die haar weg zoekt in dit aardse bestaan. Zwervers zijn het, op zoek naar iets om hun buik te vullen zodat hun poten niet stilvallen. Want kunnen bewegen, dat is pas leven! Je kan beslissen waar je heen wil. Een geschikte plek en een passend lief zoeken. Kortom je geluk kan niet op als je op poten hebt leren lopen.

De planten zijn daarin duidelijk benadeeld. Vast in de grond gepoot, moeten ze zich met hun omgeving zien te verzoenen. Ligt er voedsel voor het rapen dan maken ze al een kans, maar willen of niet, ze moeten zich schikken naar de elementen en hopen dat ze de 'potigen' overleven. Verder kunnen ze zich louter met wat stekels of wat chemisch spul tegen de calamiteiten verdedigen. De beslissing wat er met onze groene vrienden gebeurt ligt dus bij de voorzienigheid en veel in de pap te brokkelen hebben ze niet. Zoiets is óns ook wel bekend. Als de planten dan schijnbaar toch wat beslissen, lijkt het bovendien nog de verkeerde kant op te gaan. Want wie ontkleedt zich als het koud wordt! Die sukkels laten immers uitgerekend voor de winter nog wel hun bladeren op de grond vallen en staan dan zielig bloot de kou te verbijten.

Poten aan je lijf hebben is dus wel een belangrijk voordeel dat de dieren van moeder natuur meekregen. Al liep dat in het begin wellicht niet van een leien dakje want moeder had er bij het begin van haar schepping blijkbaar niet aan gedacht. Op het land was dan ook geen leven te bespeuren. Pas toen het leven zich uit de zee wilde wurmen, bleek het hebben van een goed stel stappers wel voordelig. Op je buik over droog schurend zand kruipen is immers niet al te comfortabel. Al zijn er vandaag nog altijd vissen, zoals de 'Grunion' die er blijkbaar niet zo over denken en zelfs tot in de bomen kruipen. Toch blijven dit vreemde curiosa. De slakken dachten toch slimmer te zijn en bedachten een slijmlaag waarop ze kunnen glijden. Het was niet echt een slechte keuze want het werkt nog steeds. Maar geef toe, je bent dan niet bij de snelsten en toch ook nogal kwetsbaar als je over een druk bereden weg moet.

Andere dieren kozen voor de zekerheid. Ze hadden toen nog een ruime keuze en zagen niet op een pootje. De voorzichtige miljoenpoten meenden er zelfs vier per lichaamssegment nodig te hebben en kwamen alzo op een stel stelten dat nu voor velen als schrikbarend over komt. Nochtans zijn het brave dieren die voor ons het afval verwerken en in humus omzetten. Trouwens het hen toegedeelde miljoen is flink overdreven. In ons omliggende landen was men iets realistischer bij de naamgeving voor deze dieren. Zoek dat maar eens op. Dat zogezegde miljoen doet me vermoeden dat men vroeger in onze contreien blijkbaar niet goed kon tellen of mogelijk die vieze beestjes niet durfde opnemen om hun potenstel te inventariseren.

Miljoenpoot: slecht geteld? foto: Gilbert De Ghesquière

Nu zou je denken "hoe meer poten - hoe beter". Je mag dan al eens een pootje verspelen en je zakt niet zo gauw door de knieën. Toch is dat niet zo, want je moet ze met zijn allen laten samenwerken. De ene poot mag de andere niet voorbijlopen, anders zou zo'n beest wel snel uit de bocht gaan en als een ongelukkige worm op de stoep liggen rondwurmen. Neen, discipline moet er zijn. Een groot peleton soldaten moet een sergeant hebben die ook goed kan commanderen (en roepen!) om de bende niet tegen de muur te laten opbotsen. Een goede coördinatie is dus noodzakelijk en daarbij heb je een goed werkend zenuwstelsel nodig. Zo'n miljoenpoot heeft dat ook, maar toch is het geen 'runner' want hij heeft er toch wat te veel onder zijn toezicht te houden. Elke poot moet immers op het juiste moment doen wat hij moet doen. Geen sinecuur is dat, heel de beweging gebeurt in verschillende stapjes, vandaar dat onze meerpotige ook niet echt vlug vooruit komt.

Iets waarvan onze vriend gelukkig niet te veel last heeft, want zijn eten ligt zowaar voor zijn poten, klaar om op te scheppen.

Duizendpoot, opwindender leven f: Gilbert De Ghesquière

De duizendpoot koos voor een opwindender leven. Hij heeft de traagheid van de miljoenpoot doorzien en vroeg minder poten aan moeder natuur. En hij haalt resultaat want zo te zien kan hij zijn ondergeschikten beter mennen. Als jager carnivoor is hij dus snel genoeg om zijn prooi te achtervolgen en in de tang te nemen.

Toch kregen de meeste insecten in tegenstelling tot de bovengenoemde meerpotigen (Myriapoda) maar zes poten toebedeeld. Niet omdat er geen poten genoeg waren maar omdat men met een onderstel van zes best tevreden mag zijn. Toegegeven, twee poten zou voor een insect onvoldoende zijn, want op zo'n tengere stekken moet je maar eens proberen je evenwicht te bewaren. Met drie poten weet je niet welke zich als eerste wil lichten. Met vier lukt het in principe aardig maar het blijft een evenwichtsoefening. Bij vijf noemen ze je een schaap. (voor wie er ooit van gehoord heeft). Neen, drie paar poten is wel degelijk ideaal voor een insect.

Als je ervoor zorgt dat er telkens drie poten op de grond staan, sta je op elk moment stabiel. Je moet dan wel de juiste kiezen en vermijden dat je niet drie poten aan een kant tegelijk oplicht, want zo val je immers om. Neen, plaats in één beweging een poot langs een kant en twee langs de andere op de grond en je staat stevig als een salontafeltje. Dan verzet je de overige drie vooruit en ga je daar weer op rusten. De eerste drie zijn dan weer klaar voor de volgende beweging. Op die manier blijft het zwaartepunt van je lijf steeds veilig tussen de steunpunten. De gebruiksaanwijzing is dus simpel. In de praktijk is het wel wat ingewikkelder want alle poten moeten op zich ook nog kunnen buigen en strekken. Het blijft dus een ingewikkeld getrek en ontspannen van vele spiertjes. Een zeer complex marionettenspel.

Maar ik wil hier niet te ver op in gaan, want de hele handeling is voor mij ook nog niet echt duidelijk te overzien. Het in de praktijk gaan bestuderen lijkt dan op het eerste gezicht aangewezen. Al moet je wel rap zijn want insectenpootjes zijn klein en kunnen razend snel bewegen. Zelfs een gezonde mens kan ze met zijn ogen nauwelijks volgen. Ja, onze kleinste beestjes hebben wel degelijk potige pootjes, pootjes, pootjes, pootjes, … … … … …

De Bramentuin, de realisatie van een droom van Broeder Joris De Ruyver

Ronny De Clercq / BWG

Onder stimulans van Broeder Joris De Ruyver werd enkele jaren terug het initiatief genomen om een aantal typische bramensoorten van de Vlaamse Ardennen samen te brengen in een tuin die voor het publiek toegankelijk is. Op deze manier willen de mensen van de ***BramenWerkGroep*** *(BWG) de studie van de bramenflora in deze soortenrijke streek levendig houden.*

Broeder Joris in de bramentuin *foto: Ronny De Clercq*

Wat zijn Bramen

Bramen behoren tot de grote familie der Rosaceae, de Rozenfamilie. Naast de echte Rozen, behoren o.a. ook aardbeien, appels en peren, meidoorn, lijsterbes zelfs Moerasspirea en kersen tot deze grote familie.

Bramen zijn meestal zg. halfheesters, het lijken vaak struiken, maar ze hebben geen twijgen die ouder zijn dan twee groeiseizoenen. Sommige soorten zoals de Steenbraam (*Rubus saxatilis*) sterven zelfs iedere winter bovengronds af en zijn dus overblijvende kruiden. Andere soorten zoals de Prachtframboos (*Rubus spectabilis*), een tuinplant van Noord-Amerikaanse afkomst, zijn echte struiken, die overblijvende takken houden.

De meeste bramen die wij hier kennen, vormen loten die het eerste groeiseizoen vegetatief blijven en het tweede groeiseizoen gaan bloeien en vruchten dragen, waarna ze afstreven.

Misschien verwacht je dit niet, maar de Japanse Kerria (*Kerria japonica*), de bekende tuinheester met gele bloemen, is de nauwste verwant van de bramen.

Bramenstudie in de Vlaamse Ardennen

Bramen zijn door de doorsnee botanist altijd al wat stiefmoederlijk behandeld, er is wat specialisatie en pionierszin nodig om een overzicht te krijgen in deze vormenrijke plantengroep.

Het feit dat de meeste flora's bramensoorten nauwelijks bespreken, maakt het de plantenliefhebber niet gemakkelijk, het is vergelijkbaar met vogelgidsen waarin enkel de Staartmees en de 'Gewone mees' zouden vermeld staan. Bij de 'Gewone mees' staat er dan: 'zeer variabele soort', tja, de ene is wat groter dan de andere, de ene is wat kleuriger dan de andere, maar volgens zo'n vogelgids zou er toch maar sprake zijn van een 'mezen-aggregaat'. Hoe absurd dit ook mag overkomen, toch is dat wat de meeste flora's doen als het om bramen gaat. Een uitzondering op dit gangbare negeren van bramensoorten, vormen de flora's uitgegeven door de Nationale Plantentuin van België (*Lambinon e.a. 1998, Flora van België, het Groot hertogdom Luxemburg, Noord-Frankrijk en de aangrenzende gebieden*).

In de periode tussen 1960 en ongeveer 2000, groeide de kennis over het voorkomen van bramen in België spectaculair. Dat leidde ertoe dat er in de recentste uitgave van de bovenvermelde flora van België, meer dan 300 soorten bramen zijn opgenomen. In de loop der jaren werden de voortrekkers van de batologie (de studie der bramen) in België ouder en verdwenen één na één van het toneel. De noodzakelijke verjonging bleef uit in ons land en met het verdwijnen van een generatie, dreigt nu eveneens de met veel moeite opgebouwde kennis verloren te gaan.

Met het oprichten van de *BramenWerkGroep* en de realisatie van *De Bramentuin*, waarmee we een veertigtal typische bramen van de Vlaamse Ardennen willen bekend maken aan het grotere publiek, hopen we de aandacht voor deze belangrijke plantengroep weer aan te zwengelen.

De BWG is een studiewerkgroep van Natuurpunt regio Vlaamse Ardennen *plus*. Naast het beheer van *De Bramentuin*, staat het verzamelen van gegevens over het voorkomen van bramen in de regio centraal. Via het stimuleren van de bramenstudie in onze bijzonder soortenrijke streek, kan de BWG tevens een stimulans zijn om de batologie ook elders in ons land weer nieuw leven in te blazen.

De Bramentuin werd verwezenlijkt op een perceel van Natuurpunt, dat aansluit bij het Natuurpuntreservaat

't Burreken. *De Bramentuin* ligt aan de Ganzenberg te Schorisse (Maarkedal) en kadert in een drieluik van 'tuinen' waarin de autochtone houtige gewassen van de regio Vlaamse Ardennen worden gevrijwaard. Nabij Bos t'Ename groeien de inheemse bomen en struiken van onze regio. Een tuin waarin alle soorten en rassen van wilgen zouden groeien, moet nog worden gerealiseerd.

In *De Bramentuin* groeien meer dan veertig soorten bramen die in de periode 2005-2008 onder leiding van Broeder Joris werden verzameld in de Vlaamse

Vruchten van Dauwbraam *foto: Teun Spaans*

Ardennen. Door zoveel soorten naast mekaar te tonen in een habitat dat zoveel mogelijk hun natuurlijke groeiwijze respecteert, kan men zichzelf ervan overtuigen dat bramen geen onoverzichtelijke verzameling stekelige planten zijn, maar dat elke soort duidelijk zijn eigen kenmerken heeft en dat de variatie zeer groot is!

Tussen de bramen in de tuin, groeien jonge bomen die de grote soorten de mogelijkheid moeten bieden te klimmen en die voor andere soorten een beperkte beschaduwing geven. Als omkadering werden er rond de tuin een houtkant, een kaphaag en diverse snoeihagen aangeplant. Door het natuurlijke beheer van de tuin, verschijnt er nu al spontaan een waaier van interessante wilde planten zoals Wilde en Kleine kaardenbol, toortsen, teunisbloem enz. Ook voor insecten wordt het een interessant biotoop.

Door in de tuin naast de wetenschappelijke namen van de soorten bramen, ook telkens de Nederlandse namen te gebruiken, zoals Broeder Joris dit voorstelde, zal de doorsnee plantenliefhebber gemakkelijker de diverse soorten ook in het veld kunnen benoemen. Wie daarin slaagt, zal merken dat sommige bramen zeldzame planten dreigen te worden en zo biedt *De Bramentuin* voor dergelijke soorten ook nog een veilige groeiplaats.

Veel soorten

De soortenrijkdom van bramen is voor een belangrijk deel het gevolg van een genetische merkwaardigheid. Heel wat soorten bramen hebben niet zoals de meeste levende wezens twee groepen gelijke chromosomen, dewelke zich voor geslachtelijke voortplanting splitsen om na de bevruchting een nieuwe combinatie te vormen met het genetisch materiaal van de moeder en de vader. Veel bramen hebben drie of meer groepen gelijke chromosomen. Het gevolg van deze polyploïditeit is dat de nakomelingen steeds dezelfde genetische eigenschappen behouden als de moederplant! Dat maakt dat de zeldzame hybriden die soms verschijnen, zich ook onmiddellijk soortvast gaan voortplanten.

Als zo'n nieuwe 'soort' een voordelige vorm blijkt te zijn, kan deze zich vestigen en geleidelijk uitbreiden. Toch blijkt dat kruisingen tussen verschillende bramensoorten zeldzaam zijn. In Scandinavië, dat relatief laat door bramensoorten werd gekoloniseerd na de jongste ijstijd, vindt men geen tussenvormen tussen de soorten die vanuit het zuiden voet aan de grond kregen; toch groeien de verschillende soorten ook daar vermoedelijk al duizenden jaren naast mekaar. De soortenrijkdom die we hier bij ons vinden, moet dus het gevolg zijn van een lange evolutie.

Rubus ulmifolius
foto: Ronny De Clercq

Wie zich verdiept in de batologie, zal wel verwantschappen gaan zien tussen de diverse soorten. Je kan gaan vermoeden dat bepaalde soorten een kruising zouden kunnen zijn tussen twee andere soorten die je kent. Maar dat is helemaal geen zekerheid. Een Zwarte mees lijkt ook een kruising tussen een Koolmees en een Matkopmees... Van een hele reeks polyploïde soorten, kunnen we helemaal geen vermoedelijke oudersoorten meer vinden in West-Europa, waarschijnlijk zijn die tijdens een ijstijd uitgestorven.

Bramen tonen evolutie in volle gang

Iemand die zich de moeite getroost om diverse bramen eens aandachtiger te bekijken, zal al onmiddellijk een aantal grote verschillen opmerken.
Misschien het opvallendste onderscheid: sommige bramen zijn wintergroen en andere zijn bladverliezend.

Bladverliezende bramen behoren vaak tot de 'hazelaarbramen' (*Corylifolii*); die heten zo, omdat hun blaadjes iets weg hebben van een hazelaarsblad. Broeder Joris noemt deze groep de straatbramen, omdat het vaak soorten zijn die op door de mens verstoorde gronden groeien. Het zijn gewoonlijk laag groeiende soorten.

Hazelaarbraam *foto: Ronny De Clercq*

De Dauwbraam (*Rubus caesius*), is ook een bladverliezende soort. Deze tengere, vaak klimmende braam heeft zowel op zijn loten als op de vruchten een blauwige waas, alsof ze bedauwd zijn.

De derde groep bladverliezende bramen zijn de 'staande bramen' (*subsectie Rubus*) De Vroege roggebraam (*Rubus nessensis*) die bij ons op zandige toppen in de bossen te vinden is, is daar een typische vertegenwoordiger van.

En eigenlijk is de Framboos (*Rubus idaeus*) ook een meestal bladverliezende braam.

De wintergroene bramen zijn allemaal 'boogbramen' (*subsectie Hiemales*), al zullen ook deze soorten in koude winters, zoals die van 2009-2010, veel blad verliezen.

Ook de groeiwijze kan erg verschillend zijn.

Boogbramen, hazelaarbramen en Dauwbraam kunnen zich via wortelende loottoppen vegetatief voortplanten.
Staande bramen en Frambozen vormen wortelknoppen en vegetatieve vermeerdering geschiedt dus ondergronds.

Nog veel werk aan de winkel

De groeiende kennis over de bramen en hun voorkomen, kan ons veel bijbrengen over de geschiedenis van hun groeiplaatsen. Zo blijkt dat de Smalle schuilbraam (*Rubus egregius*) ooit verspreid werd door de mens, waardoor ze nu groeit op plaatsen waar oude menselijke nederzettingen waren (*Bijlsma R-J., Bramen als historisch-ecologische indicatoren*). De Dijkviltbraam (*Rubus armeniacus*) kent momenteel een gelijkaardige verspreiding in de Vlaamse Ardennen; de soort is te vinden in de omgeving van oude tuinen. De Sierlijke woudbraam (*Rubus pedemontanus*) is een typische soort voor oude bossen, deze braam is dus vaak een relictsoort te noemen.

Vroege roggebraam
foto: Ronny De Clercq

Zoals ik al schreef, heeft wie zich wil verdiepen in de batologie wat pionierszin nodig. Met de jaren groeit het inzicht in de veelheid van soorten, hun verwantschap, hun biologie en hun voorkomen. Het is mogelijk dat in de komende jaren bepaalde nieuwe inzichten nieuwe verwantschappen zullen aantonen, waardoor er wijzigingen kunnen optreden in de naamgeving of op hun plaats in de systematiek.

Wat het streven naar Nederlandstalige namen voor alle bramensoorten betreft, moeten we de keuze maken tussen 'lokale' Vlaamse namen zoals Broeder Joris die bedacht: namen die verwijzen naar bepaalde kenmerken waardoor de soort zich onderscheidt van de andere soorten die in de streek voorkomen, of ineens kiezen voor Nederlandse namen die al een wijdere verspreiding kennen, ook al zijn ze zg. nog 'voorlopig', maar ondertussen al opgedoken in boeken zoals bv. '*Inheemse bomen en struiken van Nederland en Vlaanderen*' van Maes B. e.a. uit 2006.

Ook al zijn bepaalde namen van Broeder Joris al ingeburgerd bij een handvol mensen met oog voor bramen, toch is bv. een naam als 'Zandbraam' voor

Rubus gratus moeilijk bruikbaar buiten de streek. In de Vlaamse Ardennen is die naam wel duidelijk omdat er niet zoveel soorten bramen op de zandige heuveltoppen groeien, maar verder in ons taalgebied groeien er meerdere soorten zandbramen. Bram van de Beek is een Nederlandse batoloog en een kennis van Broeder Joris, die al jaren de verwantschappen tussen de diverse soorten bestudeert en via zijn Nederlandstalige namen wordt die verwantschap ook aangegeven. Zoals ik al aanhaalde, worden zijn Nederlandse benamingen al regelmatig gebruikt en daarom is het wellicht wenselijk dat we ook hier in de streek ons deze algemeen Nederlandstalige benamingen eigen maken, waardoor bv. onze 'Zandbraam' dan voortaan Zoete haarbraam zou heten. De haarbramen, de taxonomische groep *Piletosi*, is onderdeel van de zandbramengroep. Een andere verwante zandbraam is de Bolle haarbraam

Broeder Joris, een biografie in een notendop

Op 11 juni 1913 werd op de Lierenhoek in Sint-Martens-Lierde Georges De Ruyver geboren als jongste kind van vijf in een arbeidersgezin.

Hij groeide op in een tijd dat de mensen nog arm en de natuur nog rijk was in de Vlaamse Ardennen. Al vroeg werd Joris aangetrokken tot het kloosterleven en één dag voor zijn twaalfde verjaardag ging hij binnen in het juvenaat.

Toen zijn familie in 1926 naar Frankrijk verhuisde, verkoos hij hier in het klooster te blijven. Op achttienjarige leeftijd werd Joris een Broeder van Liefde.

Zijn leven als broeder bracht hem van 1947 tot 1988 naar Sint-Job-in-'t-Goor, in de Antwerpse Noorderkempen. Ondertussen gaf hij ook korte tijd les in Lummen, Tessenderlo, Leopoldsburg en in Nederbrakel. Afwisselend gaf hij scheikunde, biologie, Engels, Duits en dactylo. Hij ijverde vurig voor Esperanto en vertaalde hierin o.a. 'De navolging van Christus' van Thomas a Kempis en liet dit uitgeven in 1996.

In zijn vrije tijd ontplooide zich zijn liefde voor de natuur. Hij kweekte rupsen, bestudeerde al wat leeft en had bijzondere aandacht voor de minder voor de hand liggende soorten, zoals grassen en later mossen.

In de jaren 1958 -'59 trokken bramen zijn aandacht. Uit een herbarium in Brussel, leerde hij dat men toen tien soorten bramen kende uit de Kempen. In de jaren die volgden, ontdekte Broeder Joris dat er wel vijftig soorten groeiden! Het was in 1959, toen hij in Lummen verbleef, dat Herman Vannerom op bezoek kwam en kennismaakte met het bramenherbarium van Broeder Joris. Dat was voor Vannerom de aanzet om zich ook in deze plantengroep te verdiepen.

Bij gelegenheid trok hij graag op met Herman Vannerom en Eddy Jacques, om gezamenlijk hun kennis uit te breiden. Samen ligt dit drietal aan de basis van de bramenstudie in ons land. Als blijk van hun waardering noemden Vannerom en Jacques een bramensoort *Rubus* ***deruyverii***.

Een grote reiziger is Broeder Joris nooit geweest. Als esperantist-dichter reisde hij ooit naar Rome, drie keren vloog hij naar Lourdes en met de auto reisde hij een keer naar Montpellier.

Toen hij al tien jaar op pensioen was, kwam Broeder Joris op 9 april 1988 definitief terug naar Brakel. Met de fiets en tevoet verkende hij de hele streek en ontdekte de enorme rijkdom aan bramen die deze streek te bieden heeft. Hij herkende tientallen bekende soorten en bedacht toepasselijke Nederlandse namen voor die bramen, die tot dan enkel een wetenschappelijke naam hadden. Naast de gekende soorten, vond hij ook een aantal lokale soorten, met op zich duidelijk onderscheiden kenmerken: Witte sterretjesbraam, Ronsische braam, Late braam, ... Soorten wetenschappelijk beschrijven heeft Broeder Joris altijd aan anderen overgelaten.

Jaren lang gidste Broeder Joris bijna wekelijks een groepje geïnteresseerden door de natuur, van mos naar braam naar korstmos. Hij maakte een lijst van alle mossen en bramen die hij vond in de Vlaamse Ardennen.

Met het ouder worden verdwenen zijn vaste vrienden in de batologie van het toneel. Op zijn oude dag vond hij gelukkig een paar naturalisten die hem konden helpen om een oude droom te verwezenlijken: een bramentuin, waarin een groot aantal bramensoorten naast mekaar zouden groeien.

De kern van de Bramen-WerkGroep Ronny De Clercq Broeder Joris Anne Fobert

(*Rubus macrophyllus*), dewelke Broeder Joris de Bolbladige braam noemt. Ook al beschrijft de naam die Broeder Joris gebruikt goed het typische blad van deze soort, met de naam van Bram Van De Beek is meteen ook duidelijk dat ze verwant is aan de Zoete haarbraam en waar deze soort ergens thuishoort in de classificatie.

Binnen het bramenrijke West-Europa, is de streek van de Vlaamse Ardennen nogmaals een hotspot waarin zich voor de batoloog een schijnbaar oneindig studiegebied aandient.

Ondanks het veelvuldig voorkomen van bramensoorten en het belang van deze planten in de natuur, zijn de mensen die zich met de studie der bramen onledig houden dun gezaaid. Dat een bezoek aan *De Bramentuin* voor velen een aanzet moge zijn om deze planten beter te leren kennen, is de wens van Broeder Joris en de mensen van de *BramenWerkGroep*.

Iedereen van harte welkom!

Op zondag 22 augustus om 14u, nodigen we iedereen uit voor de officiële opening van *De Bramentuin,* Ganzenberg in Schorisse

Op de uitkijk

Al uw waarnemingen van de onderstaande soorten zijn ten zeerste welkom op ***waarnemingen.be*** *of bij de verantwoordelijken van de werkgroepen (zie colofon)*

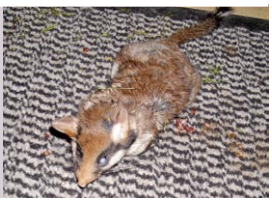

Bijna verdwenen uit onze streek: de **Eikelmuis**. Tot de waarneming in Bevere ons wakker schudt. De kat van… als inventariseerder. Toch liever niet teveel… De Eikelmuis komt ook nog elders wel voor, zij het met mondjesmaat.
Foto: Luc De Jonghe.

Groot gezoem, dat moet de **Hoornaar** zijn. En we hebben de indruk ze steeds meer te zien. Het is een ongevaarlijke grote brommer, als je maar van zijn nest afblijft.
Foto: Gilbert De Ghesquière.

2009 was een erg goed jaar voor de **Hazelworm**, die hier en daar op zonnige plaatsen te zien is, soms ook als slachtoffer van een grasmaaier. Op zijn voorkomen hebben we nog onvoldoende zicht, net als op dit van de **Levendbarende hagedis**. Zou die overigens in onze streek nog voorkomen?
Foto: Bernard Huysman.

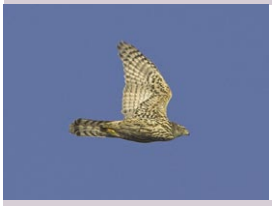

De **Havik** is een moeilijke soort. Hij vliegt als een dikke, wat plompe grote Sperwer en iets trager. In de buurt van Merelbeke, Makegembossen, is hij al gevestigd en nu zou hij ook bij ons in het voorjaar 2009 en 2010 broeden? Iedere waarneming is welkom.
Foto: Gerard Mornie.

De **IJsvogel**, waar is hij naartoe? Hij is één van de slachtoffers van de voorbije harde winter. Er zijn bitter weinig waarnemingen dit jaar. Dus is iedere melding meer dan welkom.
Foto: Eric Van Colenberghe.

Biodiversiteit in de Vlaamse kouters

Norbert Desmet

De euforie rond de biodiversiteitshype staat toch wel in schril contrast met de gigantische afbouw van natuurwaarden de laatste decennia in de intensieve akkergebieden bij ons en wereldwijd. De landbouw blijft ook buiten schot als boosdoener tijdens de 2010-soortendag. Zullen we dat even bijsturen?

Landbouwdiversiteit

In de aanloop van het weekend van de biodiversiteit dacht ik te schrijven over de rijkere tuin in aansluiting met de kleine tuin in de vorige Meander. Maar het verblijf in La Brenne (Frankrijk) en het contrast met de 'landbouwnatuur' ginds en hier besliste daar anders over. We moeten natuurlijk eerst zeggen dat er in het landbouwgebeuren een levensgroot verschil is tussen de bijna industriële akkerbouw (0/10) en de veeteeltgebieden (soms nog 7/10), hoewel deze laatste ook steeds meer een negatieve impact op de natuur krijgt. De productie van maïs en raaigras doet immers jaarlijks veel ha oud grasland in steriele akkers veranderen. Ik had nochtans een mooi proefterrein in onze Vlaamse Ardennen voor ogen: een middelgrote kouter (ong. 50 ha) boven op de Hootondberg in Kluisbergen tussen Ingelbos en Beiaardbos. Daar woont en werkt boer Luc, een vijftiger met een gemengd bedrijf, vijf linden aan de ingang en juist achter zijn hof een weitje van driekwart ha groot. Het ligt er als een eiland in de rest van de intensief uitgebate landbouwwoestijn. Zijn weide is de oude graasweide waar de witbruine koeien eerst de lente mogen proeven. Omdat ik er veel passeer registreer ik nauwkeurig sedert 6 jaar al wat er nog aan natuur te noteren valt. Er zitten al eens Zwarte kraaien en Roeken in de weide te pikken en Buizerd, Bosuil en Torenvalk zijn soms present op de scheefgezakte weidepaaltjes. In de trektijd kan je er ook Tapuit en Paapje zien en soms een Kneu. Ik zag er al tweemaal een Vos en eenmaal een Wezel op die zes jaar en uiteraard Hazen op lange poten door het natte gras. Maar in 2008 verdween de laatste Graspieper als broedvogel uit de kouter en sedert 2009 is ook de laatste Geelgors en het laatste plantje Beemdkroon in de wegkant verdwenen. En toch zijn we tevreden dat Luc er nog is: er staat nog wel wat Duizendblad onder de draad en wat boterbloemen in de weide, de koeien mogen nog grazen en in de winter zijn de mesthoop en de openliggende voedersilo's toevlucht voor veel vogels in koude dagen. 3 of 4 op 10 dus in een groene landbouwwoestijn rondom. En hoe ik ook mijn best doe, er is de laatste twee jaar geen Veldleeuwerik of Patrijs als broedvogel te bekennen in de rest van deze kouter.

En elders te lande?

Biodiversiteit te lande in akkergebieden is dikwijls een dikke nul geworden en dit op het grootste percentage van de al beperkte open ruimte in Vlaanderen. En misschien moeten we eindelijk ophouden met te vergoelijken dat de landbouw in onze voeding voorziet, want in 2009 produceerde de industriële landbouw bergen maïs en graan op overschot. Daarop volgen in 2010 dan wellicht volgens een soort economische reflex zeeën van patatten en straks koolzaad, evenzeer bespoten en bemest, maar met een ecologisch aureoolţje… Biodiversiteit in akkergebieden balanceert m.i. van 0 of 1 op 10, en dan focussen we nog niet eens op erosie en de chemische troep als hypotheek op de toekomst van de natuur in de akker en elders… (*zie de tabel hieronder met verhoudingsgewijs een vergelijkbare situatie in Frankrijk.*)

Pesticidengebruik in Frankrijk
per gebruikerscategorie in tonnen

	landbouw	tuinen	groene ruimte	
fungiciden	52800	765	22	51 %
insecticiden	3100	223	11	3 %
herbiciden	30800	7078	1942	38 %
andere	7900			8 %
	90 %	8 %	2 %	

Bij ons moeten we daarbij het opruimen van de landschapsstructuur met houtkanten en taluds ook in rekening brengen, waarvan we wel moeten toegeven dat de oude (uitgestorven) boer die ooit gemaakt heeft. Bij ons heeft de landbouw alle akkergebieden gemonopoliseerd, daarbij geholpen door het gewestplan en commercieel gerichte en politiek zwaar wegende landbouworganisaties. Ook het respect voor natuur is daar weg. Als we dan al eens de gelegenheid krijgen om elders nog even te proeven van een landschap met Geelgorzen en Veldleeuweriken, is het contrast des te groter. Maar… ook de collega van Luc, boer Louis in La Brenne zegt het even duidelijk: "ieder jaar is het iets meer om zeep, ieder jaar zijn we weer soorten kwijt". Zelfs daar zijn Geelgorzen en Veldleeuweriken al een langzaam aflopend verhaal onder invloed van de landbouw.

Wie doet er wat aan?

1. De Vlaamse Landmaatschappij (VLM). Natuurlijk zou je denken, die worden daarvoor betaald en zo wil men het ons ook laten geloven. Zeker weten dat men uitpakt na 2010 met een lijst van initiatieven en resultaten die de biodiversiteit behouden en misschien zelfs verhoogd hebben. Zo bv. voor de akkervogels. We hadden een mooi proefproject bij ons vanuit het Regionaal Landschap Vlaamse Ardennen (RLVA) waar we wat praktijk konden uit leren en waar ook de beste akkervogelgebieden duidelijk in kaart werden gebracht. Er is nu daaropvolgend ook een mooie VLM folder met meerdere mogelijkheden maar die is blijkbaar geschreven van achter een bureau ergens in Brussel zonder de mogelijkheden in de praktijk bij ons even uit te testen. Ondanks lang en hardnekkig proberen kon een medewerker (VLM) er niet in slagen om in Maarkedal, toch geen kleine gemeente en bovendien met veel landbouw, de 'VLM-quota' te halen om een akkervogelproject te doen slagen! De mooi ogende maatregelen, met een stevige vergoeding bovendien, slaan duidelijk niet aan op onze te vruchtbare akkers waar steeds minder landbouwers respect hebben voor de natuur. De band is er gebroken, landbouwbedrijfsplannen en te kleine winsten wurgen de nog ietwat welwillende groengestipte boeren.

2. Op gemeentelijk vlak wordt er binnen de milieu- en andere adviesraden gediscussieerd over de natuurverbindingen tussen de valleigebieden en de hoger gelegen bosgebieden. Dichterbij zou een beter forum moeten zijn. Maar de toon is bitsig. Steevast argumenteert de landbouwgilde dat de wegkanten al lang goed genoeg zijn daarvoor. Al eens goed gekeken naar een doorsnee wegkant in landbouwgebied: de stenen zijn vaak uit de straatkant geploegd, de grasmat is overbemest en de beken zijn omgevormd tot linten groene drab. Het probleem weegt ook niet zwaar in de lokale politiek, waar de verbondenheid met de landbouw via tanten en nonkels zwaar weegt. Dus gaat men verder met dweilen met de kraan open en men sust de maatschappij en de landbouwer met wat subsidies hier en daar, dikwijls erg onefficiënt en meestal slecht gecontroleerd. Begrijpe wie kan dat men er in 2010 nog niet in slaagde de akkerranden voor erosiebestrijding te koppelen aan akkervogelbescherming… In Vlaanderen is het of het één of het ander.

3. Alle artikels moeten eindigen met hoop, dus ook hier. Frankrijk, nu niet bepaald de top op natuurbeschermingsvlak, werkt aan een regeling waar 1 % en straks 5 % van alle akkergrond een natuurvriendelijke bestemming binnen het landbouwgebeuren moet krijgen, gewoon verplicht. Moet kunnen, randen langs wegen, bossen en taluds. Ironisch genoeg zijn het waarschijnlijk de jagers in Frankrijk die daarvoor de kar duwen.

Combinatie trage weg-erosierand-talud: een mogelijkheid voor natuur in akkerland *foto: Norbert Desmet*

En in ons eigen Vlaanderen is er Hoegaarden, waar een doorgedreven akkerreservatenbeheer op korte tijd weer geleid heeft tot grote groepen Geelgorzen en nog broedende Grauwe gorzen met Kwartels, Patrijzen en roofvogels in een natuurlijk ecosysteem van de akker. Wij kijken uit naar onze regio waar in een aantal van onze reservaten (Ename, Ronse) schoorvoetend kleine akkerreservaatjes het licht zagen. Voor een volgende Meander wat resultaten? Want die zijn er.

Het drama is dat de groene boer, die ten dele ons landschap maakte, al lang is uitgestorven. Hier en daar vinden we nog een *groengestipte* landbouwer, maar het duurt niet lang meer of ook die komt op de rode lijst. Deze woordkeuze komt uit een overzichtje van amfibieën in La Brenne waar bij de Groengestipte kikker staat: gedecimeerd in de streek op een halve eeuw tijd door de 'veranderende landbouwmethoden'. Zo worden met een verfijnde woordkeuze ganse ecosystemen afgevoerd, dikwijls nog gesubsidieerd ook… en nog steeds in het jaar van de biodiversiteit!

Info

- Bond Beter Leefmilieu, www.bblv.be, consultatie GLB post 2013.
- Dienst Plattelandsbeheer VLM, Ganzendries 149, 9000 Gent 09/244.85.00. Folder Beheersovereenkomst Akkervogels.
- Atlas de répartition des Reptiles et Amphibiens de l'Indre, Boyer en Dohogne, Indre Nature 2008.
- Brakona jaarboek 2006-2007.

SL: Natuurpunt afdeling Schelde-Leie
SV: Natuurpunt afdeling Scheldevallei
VA: Natuurpunt afdeling Vlaamse Ardennen
RO: Natuurpunt afdeling Ronse
OUD: Natuurpunt afdeling Oudenaarde.
ZV: Natuurpunt afdeling Zwalm.vallei
GZ: Natuurpunt afdeling Groot Zingem
DE-*plus*: Natuurpunt afdeling Deinze-*plus*.
KRB: Kern 'Rondom Burreken'
KBE: Kern Werkgroep bos t'Ename
VWG: Vogelwerkgroep Natuurpunt Vlaamse Ardennen-*plus*
PWG: Plantenwerkgroep Natuurpunt Vlaamse Ardennen-*plus*
PAWG: Paddenstoelenwerkgroep Vlaamse Ardennen-*plus*.
NWB: Nationale Werkgroep Botanie
IWG: Invertebratenwerkgroep 'Lampyris'
NWG: NatuurstudieWerkGroepen Vlaamse Ardennen-*plus*.
ZWG: Zoogdierenwerkgroep Natuurpunt VA-*plus*
BWG: Bramenwerkgroep Natuurpunt VA-*plus*
MOW: Milieufront Omer Wattez
JNM: Jeugdbond voor Natuur en Milieu.
TW: Trage Wegen vzw
VA-*plus*: Natuurpunt Vlaamse Ardennen *plus*.
WMB: Werkgroep Munkbosbeekvallei
VUB: Vrienden van het Uilenbroek
RLVA: Regionaal Landschap Vlaamse Ardennen

Woensdag 14 juli 2010

■ **SL: Familiale avondwandeling langs de oude Leie tussen Grammene en Machelen.** Gids: Karel De Waele, tel. 09/386.45.60 (of enkel die avond: GSM: 0474/77.82.76). Samenkomst om 19u aan de kerk van Grammene. Einde bij zonsondergang. Rustige avondlijke natuurwandeling met aandacht voor watervogels en oevervegetatie langs de oude Leie en genieten van het schilderachtige landschap dat kunstschilder Raveel zo nauw aan het hart lag.

Zaterdag 17 juli 2010

■ **ZV+ NWG: Nachtleven in de Munkbosbeekvallei.** Gids: Laurent Flostroy, tel. 0498/67.71.09. Afspraak om 21u in zaal De Beekmeers in Beerlegem (Beekmeersstraat). Op zoek naar uilen, vleermuizen en nachtvlinders Einde omstreeks 24u.

Zaterdag 24 juli 2010

■ **NWB: Plantenstudiedag in de Rozebroeken in St-Amandsberg.** Gids: Jean De Prez tel. 09/251.27.26; GSM 0472/48.42.34. Samenkomst om 9u aan de kerk van Campo Santo in St-Amandsberg bij Gent (hoek Antwerpse steenweg en Visitatiestraat). Einde om 17u. De ganse dag planteninventarisatie in hok D3-13-34 met vroegere volkstuinen en verwilderde natuur die omgevormd werd in parkzone, waarbij ook gebruik van verschillende plantenboeken aan bod komt. Meebrengen: laarzen, loep, flora's, lunchpakket met drank. Voor kostendelend vervoer vanuit onze regio contacteer Karel De Waele, tel. 09/386.45.60.

Zaterdag 31 juli 2010

■ **OUD+PWG: 'Zomerflora' deel 1 in Leupegem.** Gids: Karel De Waele, tel. 09/386.45.60 (enkel die namiddag: GSM: 0474/77.82.76). Samenkomst om 14u aan de kerk van Leupegem. We kammen het hok E2-38-12 met de Schelde en de N60 uit. Einde om 17u. De ganse namiddag studie van de flora van deze vier km², waarbij diverse determinatiewerken gebruikt worden en aldus verschillende velddeterminatiekenmerken van de flora aangeleerd worden. Ook voor geïnteresseerde beginners. Meebrengen: stevig schoeisel, loep, flora's.

KBE: Werkdag in het bos t'Ename.

■ **Begeleiders: Guido Tack, tel. 0474/90.02.30 en Pieter Blondé, 0488/36.22.79.** Samenkomst om 9u en 13u30 aan de loods in de Braamburgstraat 43 te Mater. 's Middags gratis soep en boterhammen met beleg voorzien. Elke laatste zaterdag van de maand is het verzamelen geblazen om vele klusjes te doen in het natuurreservaat Bos t'Ename. In de wintermaanden wordt er voornamelijk gekapt, in de zomermaanden voornamelijk gemaaid. Brandhout wordt verdeeld onder de deelnemers. Meebrengen: Hakmes/bijl en/of motorzaag, werkhandschoenen, laarzen. Einde omstreeks 17u.

Zondag 1 augustus 2010

■ **RO+ IWG: Vlindertocht langs oude spoorlijn Ronse-Doornik.** Gids: Jo Glibert, tel. 055/21.00.46. Samenkomst om 14u aan het station van Ronse. Aandacht voor vlinders en andere insecten. Einde omstreeks 17u. Meebrengen: vlindernet, insectengidsen, laarzen of goed schoeisel.

Zaterdag 7 augustus 2010

■ **NWB: Plantenstudiedag in de Nielse kleiputten.** Gids: Nico Wysmantel GSM 0476/66.63.68. Samenkomst om 9u aan de kerk van Niel. Einde om 17u. De ganse dag planteninventarisatie in hok C4-55-41 met oude kleiputten, opgespoten terrein en spoorweg, waarbij ook gebruik van verschillende plantenboeken aan bod komt. Meebrengen: laarzen, loep, flora's, lunchpakket met drank. Voor kostendelend vervoer vanuit onze regio contacteer Karel De Waele, tel. 09/386.45.60.

Zaterdag 14 augustus 2010

■ **SL+PWG: 'Zomerflora' deel 2 in Moregem.** Gids: Karel De Waele, tel. 09/386.45.60 (enkel die namiddag: GSM: 0474/77.82.76). Samenkomst om 14u aan de kerk van Moregem. We kammen de omgeving uit van het dorp in hok E2-27-42. Einde om 17u. De ganse namiddag studie van de flora van één km², waarbij diverse determinatiewerken gebruikt worden en aldus verschillende velddeterminatiekenmerken van de flora aangeleerd worden. Ook voor geïnteresseerde beginners. Meebrengen: laarzen of stevig schoeisel, loep, flora's.

Zaterdag 14, zondag 15, maandag 16 augustus 2010

■ **IWG: Lampyris-3daagse.** Organisatie en info: Bryan Goethals & Gerda Achtergaele.

Donderdag 19 augustus 2010

■ **ZV: Ontdekking van het Vossenhol.** Info: Vincent Decroock, tel 0498/10.95.39. Samenkomst om 19u aan de ingang van het Vossenhol, Vossenholstraat te Sint-Maria-Oudenhove. Historiek, beheer en beheeropties van het gebied door Ward Verhaeghe. Ontdekking van de unieke plantengroei in het Vossenhol met plantenkenner Karel De Waele en/of het rijke insectenleven in een zonnig bloemrijk weiland, een enig natuurgebied in de Vlaamse Ardennen. Meebrengen: goede schoenen, veldgidsen en vergrootglaasje. Einde omstreeks 21u30.

Zaterdag 21 augustus 2010

■ **NWB: Plantenstudiedag in 'Ter Heide' in Zedelgem.** Gids: Danny Maddelein GSM 0479/67.95.73. Samenkomst om 9u aan de kerk van Zedelgem. Einde om 17u. De ganse dag planteninventarisatie in hok C1-38-43 met een voormalig waterwinningsgebied met bos, heide en vijver, waarbij ook gebruik van verschillende plantenboeken aan bod komt. Meebrengen: laarzen, loep, flora's, lunchpakket met drank. Voor kostendelend vervoer vanuit onze regio contacteer Karel De Waele, tel. 09/386.45.60.

Zondag 22 augustus 2010

■ **KRB + BWG: Officiële opening van De Bramentuin door bramenkenner broeder Joris De Ruyver.** Info: Anne Fobert, tel. 055/21.01.37 of Ronny De Clercq, tel. 055/45.63.42. Samenkomst vanaf 14u aan De Bramentuin, Ganzenberg te Schorisse. Rondleiding in de tuin. Uitleg over bramen in 't algemeen en specifieke uitleg over de soorten van de Vlaamse Ardennen. Kleine tentoonstelling, hapje en drankje. Einde omstreeks 17u.

Zaterdag 28 augustus 2010

■ **GZ+PWG: 'Najaarsflora in de Scheldevallei' deel 1 in Zingem.** Gids: Willy Herreman, tel. 056/21.82.72. Samenkomst om 14u aan de kerk van Zingem. We kammen de Meerskant met een kleiput uit in hok E3-11-32. Einde om 17u. De ganse namiddag studie van de flora van één km², waarbij diverse determinatiewerken gebruikt worden en aldus verschillende velddeterminatiekenmerken van de flora aangeleerd worden. Ook voor geïnteresseerde beginners. Meebrengen: laarzen of stevig schoeisel, loep, flora's.

■ **DE-*plus*: Familiale wandeling, Ledenfeest en Vleermuizenactiviteit.** Feest van de Vallei van de Zeverenbeek, met een familiale wandeling, eetfestijn en een vleermuizenactiviteit. De wandeling start om 17u aan de kerk van Wontergem. We brengen een bezoek aan een deel van het natuurreservaat 'Vallei van de Zeverenbeek', met bijzondere aandacht voor het beheer van het reservaat. Om 19u volgt het Paella-eetfestijn in zaal Ter Donck (Terdonckstraat, Wontergem). Bij het invallen van de duisternis (21u) wordt met behulp van een bat-detector op zoek gegaan naar vleermuizen in de omgeving en wordt er uitleg gegeven over deze fascinerende diertjes. Wandeling en vleermuizenactiviteit zijn gratis, inschrijven voor het eetfestijn kan via overschrijven van 15 euro (11 euro voor 6-12 jarigen, 6 euro voor -6 jarigen) op reknr. 979-4359750-90 met vermelding van het aantal personen en de keuze voor standaard paella (met kip en zeevruchten) of vegetarisch. Receptie is inbegrepen in de prijs. Inschrijven voor 21 augustus. Info: Eddy Vervynck, tel. 09/386.33.69 of 0496/626303.

■ **KBE: Werkdag in het bos t'Ename.** Begeleiders: Guido Tack, tel. 0474/90.02.30 en Pieter Blondé, 0488/36.22.79. Samenkomst om 9u en 13u30 aan de loods in de Braamburgstraat 43 te Mater. 's Middags gratis soep en boterhammen met beleg voorzien. Elke laatste zaterdag van de maand is het verzamelen geblazen om vele klusjes te doen in het natuurreservaat Bos t'Ename. In de wintermaanden wordt er voornamelijk gekapt, in de zomermaanden voornamelijk gemaaid. Brandhout wordt verdeeld onder de deelnemers. Meebrengen: Hakmes/bijl en/of motorzaag, werkhandschoenen, laarzen. Einde omstreeks 17u

Zondag 29 augustus 2010

■ **VA+VWG: Vogelringactiviteit.** Gidsen: Lietaer Thijs (Thijs.Lietaer@telenet.be of tel: 0473/58.17.14) en Desmet Norbert. **Inschrijven verplicht** bij Thijs! Max. deelnemers: 20. Afspraak om 6u45 op parking voor de kerk van Berchem (Kluisbergen). Vandaar verplaatsen we ons samen naar de ringplaats. We krijgen een unieke gelegenheid om vogelringers aan het werk te zien en vogeltjes van heel dichtbij tot in de details te bewonderen. Bij slecht weer zal deze activiteit niet doorgaan en worden de deelnemers verwittigd. Meebrengen: laarzen, verrekijker (ev. fototoestel), gidsen...

■ **KRB+ NWG: Daguitstap Bonsecours.** Gids: Ronny De Clercq, 055/45.63.42. Samenkomst om 9u op de parking van de Carrefour, César Snoecklaan te Ronse. We bezoeken dit grote boscomplex, gelegen op de Franse grens, een uurtje zuidelijker dan de Vlaamse Ardennen. Heel wat soorten die bij ons zeldzaam of verdwenen zijn, zullen we daar weerzien. Kostendelend vervoer. Terugreis omstreeks 19u.

Zaterdag 4 september 2010

■ **NWB: Plantenstudiedag langs het Isabellavaartje in Watervliet.** Gids: Hedy Lecomte tel. 050/54.49.24; GSM 0474/83.75.81. Samenkomst om 9u aan de kerk van Watervliet. Einde om 17u. De ganse dag planteninventarisatie in hok c3-11-21 met het Isabellavaartje en een oude polderdijk, waarbij ook gebruik van verschillende plantenboeken aan bod komt. Meebrengen: laarzen, loep, flora's, lunchpakket met drank. Voor kostendelend vervoer vanuit onze regio contacteer Karel De Waele, tel. 09/386.45.60.

■ **PAWG + RO:** Determinatietocht voor paddenstoelen in het Bos ter Eecken te Louise-Marie. Gids en info: Eddy Saveyn, tel. 09/380.03.00 of eddy.saveyn@gmail.com.

Zondag 5 september 2010

■ **VA+ MOW + TW: Familiale tragewegenwandeling te Ruien.** Gidsen: Filip Keirse, tel. 055/38.78.83 en Norbert Desmet, tel. 0494/65.33.91. Samenkomst om 14u aan de kerk te Ruien. Keuze uit twee wandelingen (5 of 8 km) die ons via trage wegen leiden langs de oude spoorweg en het Kluisbos. Einde omstreeks 17u. Meebrengen: stevig schoeisel, verrekijker.

■ **ZV: Bomenwandeling.** Gids: Laurent Flostroy, tel. 0498/67.71.09. Start wandeling om 14u aan de hoek van de Vossenholstraat en de Kloosterbosstraat in Sint-Maria-Oudenhove. In de omgeving van het Vossenhol en het Kloosterbos gaan we op verkenning met speciale aandacht voor bomen en bos. Na de wandeling (duur ca. 1,5 uur) is er mogelijkheid om onder begeleiding in een boom te klimmen! Einde voorzien rond 17u.

Woendag 8 september 2010

■ **VWG: Bijeenkomst van de Vogelwerkgroep in het Stedelijk Centrum te Heurne**, o.l.v. Paul Vandenbulcke, tel 0475/34.65.86. Aanvang om 20u. Einde rond 22u30. Op deze bijeenkomst van de vogelkijkers uit de regio (of daarbuiten) zul je ongetwijfeld nieuwe zaken bijleren. Sedert het pure vergaderen op een ander moment plaatsvindt, staat alles in het teken van vogels en vogelkijken. Er worden enkele voorstellingen gebracht, die kunnen gaan over diverse thema's: determinatie, reisverslagen, projectresultaten,... Dit zowel voor de beginnende vogelkijker als de meer gevorderde. De exacte inhoud kan minstens een week op voorhand gevonden worden bij 'activiteiten' op onze VWG-website: http://www.vwg-vlaamseardennenplus.be/

Donderdag 9 september 2010

■ **IWG: Determineren nachtvlinders (Europese mottennachten).** Info: Anne Fobert, tel. 055/21.01.37. Samenkomst om 19u30 in de Oranjerie, Stokstraat 54, Schorisse. Ingang via de tuin. Begeleider: Ronny De Clercq, tel. 055/45.63.42.

Zaterdag 11 september 2010

■ **GZ+PWG: 'Najaarsflora in de Scheldevallei' deel 2 in Zingem.** Gids: Karel De Waele, tel. 09/386.45.60 (enkel die namiddag: GSM: 0474/77.82.76). Samenkomst om 14u aan de kerk van Zingem. We kammen de omgeving van het dorp uit in hok E3-11-12. Einde om 17u. De ganse namiddag studie van de flora van één km², waarbij diverse determinatiewerken gebruikt worden en aldus verschillende velddeterminatiekenmerken van de flora aangeleerd worden. Ook voor geïnteresseerde beginners. Meebrengen: laarzen of stevig schoeisel, loep, flora's.

■ **ZV: Pluk autochtoon zaad.** Gids: Joris Otte, tel 09/360.44.82. Samenkomst om 14u aan de kruising van de Kasteeldreef en het Mijnwerkerspad te Brakel, Sint-Maria-Oudenhove. Plukken van zaden en bessen van bomen en struiken die historisch inheems zijn in onze streken. Einde omstreeks 17u. Laarzen, werkhandschoenen, emmer en lange stok.

Zondag 12 september 2010

■ **VA+VWG: Vogelobservatie aan de moerassen van Harchies** (Henegouwen). Gids: Willy Aelvoet, tel. 055/31.67.30. Samenkomst om 7u aan de kerk van Leupegem. Terug in Leupegem om 12u30. Misschien is de Visarend, zoals vorig jaar, op post. Ook andere roofvogels

als Buizerd, Wespendief en Bruine kiekendief zijn te verwachten, naast verschillende soorten eenden en andere watervogels. Meebrengen: laarzen, verrekijker (eventueel telescoop), vogelgidsen.

■ **DE-*plus*: Familiale fietstocht naar Ruiselede.** Gids: Geert De Sutter (tel. 09/328.40.48) en Paul De Wilde (0478/36.75.51). Vertrekken om 10u aan de kerk te Deinze. We fietsen langs landelijke wegen naar Ruiselede en brengen daar een bezoek aan een ecologische tuin 'Reedpool', waar we ook onze meegebrachte picknick opeten. Nadien fietsen we naar de Vorte Bossen waar we onder begeleiding van een gids wandelen. Meebrengen: Goede fiets, picknick en wandelschoenen. Einde voorzien rond 18u. Deelname: 2 euro/persoon.

■ **Natuur.koepel vzw: Geologische landschaps-wandeling Tiegemberg (Anzegem)** - Open Monumentendag. Start aan het St-Armolduspark, Warandedreef, Tiegem. Hoe is het heuvelachtig landschap tussen Leie en Schelde lang voor de ijstijden ontstaan en hoe ontwikkelde het zich tot op heden? Tussen 14u en 17u30 kun je doorlopend deelnemen aan excursies met aandacht voor geologie, bodem, natuur en landschap. Info: Dirk Libbrecht (056/64.79.26) & Cultuurdienst Anzegem, Lore Debaere (056/68.82.50).

Donderdag 16 september 2010

■ **ZV: Zomeravondwandeling 19u30 -21u30.** Thema: Het landschap rond de Perlinkbeek, natuur en cultuur in biodiversiteit. Samenkomst aan de parking van de kerk van Blasius-Boekel te Zwalm. Gids: Vincent Decroock. Nodig: stevige stapschoenen.

Zaterdag 18 september 2010

■ **NWB: Plantenstudiedag aan de Burchtse Weel.** Gids: René Maes tel. 03/252.41.23. Samenkomst om 9u aan de kerk van Burcht. Einde om 17u. De ganse dag planteninventarisatie in hok C4-25-44 (en eventueel ook 42 en 43) met een nieuw binnendijks getijdengebied, met ontwikkeling van slikken en schorren, waarbij ook gebruik van verschillende plantenboeken aan bod komt. Meebrengen: laarzen, loep, flora's, lunchpakket met drank. Voor kostendelend vervoer vanuit onze regio contacteer Karel De Waele, tel. 09/386.45.60.

■ **PAWG + VA: Determinatietocht voor paddenstoelen in het Beiaardbos te Kluisbergen.** Gids en info: Eddy Saveyn, tel. 09/380.03.00 of eddy.saveyn@gmail.com.

Zondag 19 september 2010

■ **VA-plus: Beheerwandeling in het reservaat 'De Langemeersen' te Wortegem-Petegem.** Info: Van Braeckel Alexander, tel. 0473/85.45.62. Samenkomst om 9u30 aan het kruispunt van de Meersstraat en het zijstraatje in de Langemeersen, nabij het populierenbos. Voor alle geïnteresseerden die wat meer achtergrond willen verwerven in het beheer van de natuur richten we een thematische wandeling in rond het beheer van onze reservaten. Doelpubliek zijn uiteraard de vele aktieve vrijwilligers van onze werkgroepen, maar zeker ook geïnteresseerde Natuurpuntleden die wat meer over natuurbeheer wensen te weten te komen. Het graslandbeheer in de Langemeersen staat centraal. Einde omstreeks 12u.

■ **VA: Gezinswandeling in de Schamperij en omgeving (Maarkebeekvallei).** Gids: Johan Cosijn, tel. 055/30.98.10. Samenkomst om 14u aan de kerk van Maarke voor een landschapswandeling en een kennismaking met het bebost deelgebied Schamperij. De Maarkebeekvallei strekt zich uit over de gemeenten Oudenaarde, Maarkedal en Horebeke en is grotendeels gelegen op de noordelijke (steile) flank van de Maarkebeek. Het doet denken aan de landschappen van Valerius de Saedeleer. Einde om 17u. Meebrengen: goed schoeisel of laarzen, verrekijker.

Zaterdag 25 september 2010

■ **SL+PWG: 'Urbane flora' deel 1 in Vinkt.** Gids: Karel De Waele, tel. 09/386.45.60 (enkel die namiddag: GSM: 0474/77.82.76). Samenkomst om 14u aan de kerk van Vinkt. We kammen het dorp en omgeving uit in hok D2-36-14. Einde om 17u. De ganse namiddag studie van de flora van één km², waarbij diverse determinatiewerken gebruikt worden en aldus verschillende velddeterminatiekenmerken van de flora aangeleerd worden. Ook voor geïnteresseerde beginners. Meebrengen: stevig schoeisel, loep, flora's.

■ **KBE: Werkdag in het bos t'Ename.** Begeleiders: Guido Tack, tel. 0474/90.02.30 en Pieter Blondé, 0488/36.22.79. Samenkomst om 9u en 13u30 aan de loods in de Braamburgstraat 43 te Mater. 's Middags gratis soep en boterhammen met beleg voorzien. Elke laatste zaterdag van de maand is het verzamelen geblazen om vele klusjes te doen in het natuurreservaat Bos t'Ename. In de wintermaanden wordt er voornamelijk gekapt, in de zomermaanden voornamelijk gemaaid. Brandhout wordt verdeeld onder de deelnemers. Meebrengen: Hakmes/bijl en/of motorzaag, werkhandschoenen, laarzen. Einde omstreeks 17u.

■ **VUB: Beheerwerken in natuurgebied Parkbos-Uilenbroek ism. JNM Zottegem.** Verantwoordelijke: Herman Haustraete, tel.09/360.72.11. Samenkomst om 9u aan de picknictafel aan de Waesberg te Lierde. Afvoer van maaisel in de bronzones van deelgebied Uilenbroek. Einde om 16u30. Meebrengen: **laarzen** + picknick. Drank wordt voorzien door Natuurpunt zwalmvallei.

■ **OUD+ SL: Hooiwerkdag in de Langemeersen.** Contact: Alexander Van Braeckel 0473/85.45.62, Paul Cardon, tel. 055/31.19.92. Samenkomst in Meersstraat (aan rietmoeras) om 8u30 of 13u einde omstreeks 17u. Meebrengen: laarzen, eventueel riek of hooivork.

Zondag 26 september 2010

■ **VWG: Uitstap naar Noord-Frankrijk.** Gidsen Bart Magherman tel. 0475/87.59.13. We gaan naar Cap Gris-Nez de zeetrek gaan bekijken. Afhankelijk van het succes daarbij, verkennen we ook andere plekken in die regio. Afspraakplaatsen voor kostendelend vervoer om 6u aan de parking van de markt te Oudenaarde. Opm. Als het zo zou zijn dat de weersomstandigheden weinig belovend zijn of ideaal voor landtrektellen, kan de uitstap aangepast worden: hou de agenda op www.vwg-vlaamseardennenplus.be en het forum in de gaten.

■ **RO: Appelpluknamiddag op de Waaienberg te Ronse.** Gids: Walter Van Der Meulen, tel 0496/53.00.85. Samenkomst om 15u aan de industriezone Maagdenstraat ter hoogte van de Bossenberg en de Waaienberg. Een 15-tal jaren geleden werd een hoogstamboomgaard aangeplant waar we nu mee de vruchten van plukken. Einde omstreeks 18u. Meebrengen: emmer of tas.

Zaterdag 2 oktober 2010

■ **NWB: Plantenstudiedag in Wauthier-Braine (Waals Brabant).** Gids: Chris De Caluwé tel. 02/361.60.54. Samenkomst om 9u aan de kerk van Wauthier-Braine. Einde om 17u. De ganse dag planteninventarisatie in hok F4-25-33 met bos en dotterbloemgraslanden, waarbij ook gebruik van verschillende plantenboeken aan bod komt. Meebrengen: laarzen, loep, flora's, lunchpakket met drank. Voor kostendelend vervoer vanuit onze regio contacteer Karel De Waele, tel. 09/386.45.60.

■ **VWG: Trektellen.** Gids: Paul Vandenbulcke tel. 0475/34.65.86. We bemannen onze trektelpost vanaf zonsopgang (8u) tot minstens 11u en langer indien de trekomstandigheden goed zijn. Raadpleeg onze website http://www.vwg-vlaamseardennenplus.be/activiteiten.php om te weten te komen op welke plaats in onze regio we

zullen trektellen. Meebrengen: warme kledij, verrekijker, vogelgids, ev.telescoop,...

■ **PAWG + ZV: Determinatietocht voor paddenstoelen in het Brakelbos te Opbrakel.** Gids en info: Eddy Saveyn, tel. 09/380.03.00 of eddy.saveyn@gmail.com.

Donderdag 7 oktober 2010

■ **IWG: Determineren.** Info: Anne Fobert, tel. 055/21.01.37. Samenkomst om 19u30 op de Woeste Hoogte, Hotondstraat 2, 9600 Ronse. We determineren en bespreken meegebrachte vondsten en foto's van ongewervelden. Na de pauze determineren we materiaal van een lopende Lampyrisinventarisatie. Ook voor beginners die willen leren beestjes op naam te brengen met hulp van kenners. Einde omstreeks 22u30.

Zaterdag 9 oktober 2010

■ **SL+PWG: 'Urbane flora' deel 2 in Astene.** Gids: Karel De Waele, tel. 09/386.45.60 (enkel die namiddag: GSM: 0474/77.82.76). Samenkomst om 14u aan de kerk van Astene. We kammen het dorp tot aan de Leie uit in hok D2-37-44. Einde om 17u. De ganse namiddag studie van de flora van één km², waarbij diverse determinatiewerken gebruikt worden en aldus verschillende velddeterminatiekenmerken van de flora aangeleerd worden. Ook voor geïnteresseerde beginners. Meebrengen: stevig schoeisel, loep, flora's.

Zondag 10 oktober 2010

■ **RO: 'Proeven van het bos' in Bois Joly te Ronse.** Gids: Jeannine Tassyns, tel.055/20.67.69. Samenkomst om 14u aan achterkant van het kerkhof van Ronse aan de Hogerluchtstraat. Wandeling met proeverij van bossnoep: vlierlimonade, lijsterbesconfituur, hazelnootpasta, kastanjepuree. Einde om 17u. Meebrengen: laarzen, determinatiewerken.

■ **DE-*plus*: 'De vruchten van de herfst', wandeling in de Hospicebossen te Nazareth.** Gidsen: Joe Rogge en Joris Verbiest, tel 0499/59.08.01. Samenkomst om 14u aan de parking Klapstraat Nazareth nabij de brug over E17. Boswandeling met aandacht voor noten en napjes, maar ook voor paddenstoelen en varens. Einde rond 16u30. Vochtbestendig schoeisel aangeraden.

■ **ZV: Paddestoelenwandeling in het Brakelbos.** Info: Vincent Decroock, tel. 0498/10.95.39. Samenkomst om 13u30 aan de parking van de ingang van het Brakelbos, Brakelbosstraat te Brakel - Opbrakel. Zoektocht naar paddenstoelen in het bos met onze gids Eddy Saveyn. Einde omstreeks 16u. Meebrengen: Goed schoeisel, gids en loep.

Donderdag 14 oktober 2010

■ **IWG: Evaluatie en planningsvergadering.** Info: Anne Fobert, tel. 055/21.01.37. Samenkomst om 19u30 op de Woeste Hoogte, Hotondstraat 2, 9600 Ronse. Einde omstreeks 22u30.

Zaterdag 16 oktober 2010

■ **NWB: Plantenstudiedag aan het sluizencomplex in Nieuwpoort.** Gids: Godfried Warreyn tel. 058/51.80.80. Samenkomst om 9u aan het koning Albert I monument vlakbij de IJzersluizen te Nieuwpoort. Einde om 17u. De ganse dag planteninventarisatie in hok C1-41-42 met diverse waterlopen, een stukje stad en een gedeelte van een industriezone, waarbij ook gebruik van verschillende plantenboeken aan bod komt. Meebrengen: laarzen, loep, flora's, lunchpakket met drank. Aansluitend vergadering voor het opstellen van de kalender 2011. Voorstellen kunnen ook vooraf telefonisch of schriftelijk doorgegeven worden aan André Van den Bergh, Vitsgaard 9, 1745 Opwijk, tel. 052/35.05.18, e-mail: andre.vandenbergh@skynet.be. Voor kostendelend vervoer vanuit onze regio contacteer Karel De Waele, tel. 09/386.45.60.

■ **PAWG + VA: Determinatietocht voor paddenstoelen in de bossen van Zulzeke** (Kluisbergen). Gids en info: Eddy Saveyn, tel. 09/380.03.00 of eddy.saveyn@gmail.com.

Zondag 17 oktober 2010

■ **VA: Familiale natuurwandeling te Zulzeke.** Gids: Eddy Saveyn, tel. 09/380.03.00. Samenkomst om 14u aan de kerk van Zulzeke. Aandacht voor herfstverschijnselen met in het bijzonder de paddenstoelen. Einde rond 17u. Meebrengen: laarzen of goed schoeisel.

Zaterdag 23 oktober 2010

■ **SV: Dia-winteravond te Heurne: 'Wondere Water Wereld'** door Patrick Decaluwé. De twee vorige jaren gaf Patrick ons al zijn 'juwelen' prijs met onderwaterbeelden van dichtbij en ver weg. Deze keer neemt hij ons mee naar Zuid-Oost Mexico ('Op zoek naar de endemische paddevis van Cozumel' en 'Zwevend tussen puntige stalagmieten en stalactieten of 'grotduiken in Yucatan'), naar Zuid-Thailand (Ontmoeting met de zebrahaai die luipaardhaai werd) en naar Noord Spanje ('Juwelen uit de Middellandse zee'). Terug een aanrader dus! Aanvang te 20u stipt in Zaal 'Amigo' (vroeger Stedelijk Centrum) bij de kerk te Heurne. Einde omstreeks 22u30. Inkom 2,50 euro (max. 5 euro per gezin).

Zondag 24 oktober 2010

■ **VWG: Trektellen.** Gids: Paul Vandenbulcke tel. 0475/34.65.86. We bemannen onze trektelpost vanaf zonsopgang (8u) tot minstens 11u en langer indien de trekomstandigheden goed zijn. Raadpleeg onze website http://www.vwg-vlaamseardennenplus.be/activiteiten.php om te weten te komen op welke plaats in onze regio we zullen trektellen. Meebrengen: warme kledij, verrekijker, vogelgids, ev.telescoop,...

■ **VA+ RO+ TW+ MOW:** Dag van de Trage Weg te Kluisbergen- Ronse. Gidsen: Filip Keirse; tel. 055/38.78.83 en Karel De Waele. Start om 14u aan de Hotondmolen nabij het café 'Molen ten Hotond', Zandstraat 4 te Kluisbergen. Einde omstreeks 17u. Meer info volgt in de volgende editie van Meander.

Zaterdag 30 oktober 2010

■ **KBE: Werkdag in het bos t'Ename.** Begeleiders: Guido Tack, tel. 0474/90.02.30 en Pieter Blondé, 0488/36.22.79. Samenkomst om 9u en 13u30 aan de loods in de Braamburgstraat 43 te Mater. 's Middags gratis soep en boterhammen met beleg voorzien. Elke laatste zaterdag van de maand is het verzamelen geblazen om vele klusjes te doen in het natuurreservaat Bos t'Ename. In de wintermaanden wordt er voornamelijk gekapt, in de zomermaanden voornamelijk gemaaid. Brandhout wordt verdeeld onder de deelnemers. Meebrengen: Hakmes/bijl en/of motorzaag, werkhandschoenen, laarzen. Einde omstreeks 17u.

Zaterdag 30 oktober 2010 tot en met dinsdag 2 november 2010

■ **SV: Herfstnatuurbelevingsweekend in N-Brabant en Nederlands Limburg.** Gids: Karel De Waele, tel. 09/386.45.60. Verblijf in hotel Willibrordhaeghe in Deurne in de Peelstreek. Op de heen- en terugreis wandelingen in de Oisterwijkse bossen en vennen, de Kampinaheide en/of de Loonse en Drunense duinen in de buurt van Tilburg. Tijdens de twee volle dagen bezoeken we vanuit het hotel de veengebieden de Groote Peel, de Mariapeel en/of de Stabrechtse heide. Kostprijs voor volpension met drie overnachtingen, ontbijt, lunchpakket en avondmaal 252 euro p.p.. Inschrijven door overschrijven van 126 euro p.p. op rek. 891-2540092-60 van NP Scheldevallei, B.P.Ceuterickstraat 18, 9890 Asper.

Jan FRANCOIS
Landmeter-expert

Gentse Steenweg 138
9620 Zottegem

09/361 03 00
jan.francois@telenet.be
www.aardbol.be

BIO SHOP

De Zonnebloem

Al meer dan 25 jaar vind je bij ons **alles voor een gezonde levenswijze**

Het grootste gamma **biologische voeding** in de streek,
massa's alternatieve en **fair trade geschenkartikelen**

Steeds **10% korting voor NP-leden** op het ruimste aanbod
natuurstudieboeken

Kom eens gezellig snuisteren in de Parkstraat 25, 9700 Oudenaarde
Tel. 055/31.64.30 de.zonnebloem@skynet.be www.bioshop.be

Office Partners

méér dan complete kantoorinrichting

gratis cataloog
& info folder
professioneel advies op maat

http://www.officepartners.be
e-mail: officepartners@skynet.be

Doornikstraat 8 - 9700 Oudenaarde
Tel: 055/30.41.13 - Fax: 055/30.91.13

Polet Accountancy bvba

Boekhouding - Fiscaliteit - BTW

Eenmanszaken - Vennootschappen

Pascal Polet
Meiweg 30, 9870 Zulte

Tel: 056/61.53.27
Fax: 056/61.79.01
Gsm: 0476/44.90.91
E-mail: polet.accountancy@skynet.be

Boomkwekerij
DE BOCK LV

Wij zijn specialisten in

Sierheesters, Rozen, Bamboes,
Vaste planten, Coniferen, Sierbomen,
Haagplanten, Fruitbomen.

Pelikaanstraat 89
9700 Oudenaarde - Nederename

Tel: 055/30.24.80 (bedrijf)
Fax. 055/31.35.83

TUINAANLEG EN -ONDERHOUD

alle snoeiwerken
ook verlagen van bomen

MICHAEL BEKAERT

Ganzendam 9 - 9890 Vurste
Tel: 0497/43.01.79

LE ROY RINASSUR BVBA

Warandestraat 17, 9810 Nazareth
Tel: 09/385.44.60 - 09/385.61.32
e-mail: leroy@rinassur.be

centea

verzekeringsmakelaar nr. 13839

ALLE BELEGGINGEN - LENINGEN
VERZEKERINGEN

P.V.S. electronic developments b.v.b.a.

E L E K T R O N I C A
ontwerp - productie - repair

+ *ZAKLAMPEN* www.pvsed.com/zaklampen

voor alle inlichtingen:
info@pvsed.com of 055/49.60.12
Neerstraat 28, 9636 Nederzwalm. BE 866.983.228

Dierenartsenpraktijk 'Blauwesteen'

Dierenartsen De Pourcq Bernard,
Moreaux Philippe en Vermoere Pieter

Blauwesteenstraat 43 te 9600 Ronse

www.dierenartsenpraktijkblauwesteen.be
tel: 055/21.38.19

uit sympathie

Uw reclame in Meander bereikt 2160 leden-gezinnen in de regio Vlaamse Ardennen *plus* en 220 sympatisanten over gans Vlaanderen
Geïnteresseerd? Contacteer voor meer inlichtingen één der redactieleden (zie colofon)

Gesprek met Mr. Piekant, Egel

Jo Buysse

● **Laten we maar meteen van wal steken Mr. Piekant, en vertel me iets over je jeugd.**

Tja, zelf herinner ik me niets van mijn heel vroege dagen, maar van mijn moeder hoorde ik dat de zwangerschap 35 dagen duurde en dat ze bij de geboorte erg opgelucht was dat ik nog geen opstaande stekels had... Ze vertelde dat er enkele uren later honderden witte piekjes uit mijn huid oprezen, melkstekeltjes zou je kunnen zeggen. Drie weken later, dat herinner ik me nog heel goed, vielen die allemaal uit en kreeg ik er meer bruine voor in de plaats. Ik schat dat ik er nu ongeveer 8000 heb, allemaal 25 mm lang, min of meer welteverstaan.

● **Waren jullie een gelukkig gezin?**

Eerst wel, mijn moeder was erg blij met haar 5 kinderen en ze begon ons na 3 weken al te leren hoe we zelf ons kostje moesten bijeenscharrelen. Maar nog eens 3 weken later werd ze het beu en stuurde ons wandelen. 't Is triest, maar als ik haar vandaag tegenkom doet ze net of ze mij niet kent. Over mijn vader kan ik niet spreken, ik heb hem nooit gezien. Kort na die affaire van één dag met mijn moeder verdween hij met de noorderzon, de schavuit.

Familiefoto met de jonge Mr. Piekant, derde van boven; vader spoorloos

● **Heb je zelf ook kinderen Mr. Piekant, en hoeveel?**

Ja, heu... dat wil zeggen... Kun je niet een intelligentere vraag stellen?

● **Hoe verloopt de dag Mr. Piekant?**

Overdag zeg je? Heel simpel, dan lig ik lekker languit in één van mijn nesten. Ik heb er zo wel 6 of 7, onder dicht struikgewas, in holtes onder boomwortels, in composthopen of konijnenholen of onder wat takken of bladeren, naar het mij uitkomt. Nee, het is 's nachts of in de schemering dat ik eropuit trek; dan peuzel ik al die lekkere stakkerds op die de pech hebben mijn pad te kruisen, slakken, regenwormen, rupsen, kevers. Ik zie die beestjes wel niet goed maar ik ruik en hoor ze als geen ander, weet je. Kleine zoogdiertjes of amfibieën maken ook beter een ommetje als ze me zien, beter voor hen welteverstaan... En een eitje, paddenstoel of vrucht als tussendoortje… zalig!

● **Hoe lang duurt de jacht Mr. Piekant?**

Och, met 3 of 4 uurtjes kom ik meestal ruim toe. Je kunt dus schrijven dat ik een korte werknacht heb, de 20-uren-werkweek als je wilt; de vakbonden hebben al belangstelling getoond voor mijn methode.

● **Word je soms gestoord bij de jacht Mr. Piekant?**

Helaas ja, ik moest al naar de begrafenis van verschillende familieleden die verpletterd werden door een verschrikkelijk monster op 4 wielen. Je moet weten, na een flinke regenbui kronkelen er nogal wat regenwormen op het natte asfalt en het duurt even voor we die allemaal kunnen verlossen uit hun benarde situatie. En tijdens die vredige maaltijd komt daar plots die lelijke spelbreker… En er bestaan ook onbetrouwbare figuren die ik liever uit de weg ga, een Vos, een Bunzing of een hond bijvoorbeeld. Gelukkig heb ik mijn stekels nietwaar!

● **Ja, ik heb gezien dat je soms gelijkt op een kastanjebolster.**

Dat klopt, als ik schrik heb rol ik me op. Je moet bedenken dat mijn stekels allemaal op een grote, mutsvormige spier staan. Als ik ongerust ben trek ik mijn muts wat naar beneden en hup… mijn pieken komen rechtop. Is het gevaar heel groot dan gebruik ik nog een tweede spier die als een ring onder de eerste ligt. Daarmee kan ik als het ware mijn muts helemaal naar beneden trekken en toesnoeren. Ik ben dan één en al stekel, een grote kastanjebolster inderdaad. Mijn naalden staan per drie bijeen en ze wijzen alle in een verschillende richting. Ik moet je dus niet vertellen dat een Vos wel tweemaal zal nadenken voor hij zijn neus wil prikken aan mijn pantser… Maar ik moet wel snel zijn; onze vijanden hebben al veel van mijn soortgenoten verrast, gewoon omdat ze niet op tijd hun cocon konden sluiten. Spijtig genoeg bestaat er ook een echte deugniet, de Das, die helaas, ik weet niet hoe, onze gesloten bolster

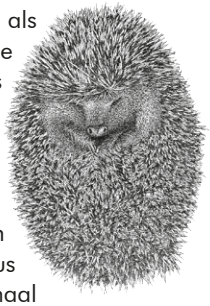

zonder veel moeite kan openbreken.

● **In welke omgeving vertoef je het liefst Mr. Piekant?**

In mijn mooiste dromen heb ik een eigendom van enkele hectaren met veel hagen, bosranden, tuinen, houtwallen, paadjes... Wat grasland vind ik ook heel aantrekkelijk, als het maar geen duf gazon is, en enkele gebouwen in de buurt. Daar zal ik geen honger moeten lijden en genoeg bladeren, takken en gras vinden voor een nest. Maar let op, als ik spreek van tuinen dan wil ik er geen met afsluitingen waarvan de mazen net niet groot genoeg zijn om me door te laten. Ik heb het meegemaakt dat ik daarin gekneld zat... vreselijk! Gelukkig genas ik snel met acupunctuur, niets is eenvoudiger, gewoon op het juiste stekeltje duwen... Doe me dus een plezier en maak enkele grote openingen zodat ik gemakkelijk van de ene tuin naar de andere kan.

● **Zijn er nog dingen waarvan je niet houdt, Mr. Piekant?**

Je vraagt naar mijn dagmerries, neem ik aan? Wel, dan zie ik een tuinman die kwistig giftige stoffen rondstrooit, slakkenkorrels bijvoorbeeld. Je begrijpt dat mijn lievelingskost dan ook giftig wordt. Ook heb ik de gewoonte rechttoe rechtaan te gaan. Ik maak geen omwegen. Is er een put, een poel of een zwembad op mijn weg dan plons ik erin en zwem naar de overkant. Het is hier dat de zaken dreigen scheef te lopen. Hoe geraak ik eruit als de wand steil en glad is? Een vlotje zou mij kunnen redden, of een loopplankje of wat kippengaas aan de wand. Van rondslingerend afval zoals lege blikjes of netten moet ik ook niet weten. Jonge snaken steken daar hun neus in en raken hopeloos verstrikt.

● **Je gaat steeds rechtdoor Mr. Piekant, klim je dan ook?**

Jazeker, over een hek klauteren of in een boom is kinderspel. En mijn techniek om naar beneden te komen doen weinigen me na. Ik rol me op en laat me vallen!

● **Laten vallen? En die scherpe stekels, doet dat geen pijn?**

Ha, goede vraag. Mijn stekels zijn onderaan afgerond en een beetje gebogen. Ze zijn hol, heel sterk en buigzaam. Ze veren goed mee. Geloof me, vallen doet geen pijn!

● **Je ziet niet zo goed, Mr. Piekant, dat weten we, hoe vind je steeds je nest terug?**

Laat me je antwoorden met het verhaal van wat me ooit overkwam. Op een dag werd ik ontvoerd door 2 mannen en ver weggebracht met dat monster op 4 wielen; 7 kilometer hoorde ik hen terloops zeggen. Aangekomen bonden ze me iets op het lijf met een lange naald, alsof ze vonden dat ik nog niet genoeg stekels had. "Oprechte verontschuldigingen en goede reis" zeiden ze en verder niets. En daar stond ik dan in die wijde, mij onbekende wereld, angstig, nietig, een klein hoopje ellende van 25 cm lang, met de staart tussen de poten.

● **En, heb je de weg teruggevonden?**

Mijn methode zal ik niet verklappen, maar na 4 nachten stappen was ik weer thuis. Hoe de mannen wisten waar ik onderweg was is me een raadsel maar ze waren nooit ver uit de buurt. Wel had ik vaag gezien dat ze een bakje droegen waar ook een lange naald uitstak. Vandaar misschien. Maar mijn prestatie verbleekt bij wat mijn Russische neef deed.

Egeljong *foto: Ludo Bauwens*

Hij kwam gezond en wel thuis na 2 maanden nadat hij 77 km ver was weggevoerd... Tja, waarom kijk je zo ongelovig?

● **In de winter zie ik je niet, Mr. Piekant, hoe komt dit?**

Je zult wel weten dat bijna alles wat ik lust, in de winter niet meer te vinden is. Wil ik niet van honger omkomen, dan moet ik een oplossing vinden. Wel, in oktober of november ga ik gewoon slapen in mijn heerlijk warm passiefhuis met goed isolerende, 15 cm dikke wanden van droge bladeren, gras en mos. Ik wil geen nattigheid in huis, dus bouw ik het goed beschut, meestal in de grond, tegen een schutting, in een schuur of in een takken- of composthoop. Mijn truc is simpel: ik laat mijn gewone lichaamstemperatuur van 35 °C zakken tot iets boven de omgevingstemperatuur en mijn hartslag-

en ademhalingritme draai ik naar beneden. Probeer het ook eens, 't is zalig, 't is zuinig en je zult zien, er bestaat geen betere vermageringskuur.

● **Blijf je steeds maar doorslapen?**

Nee, af en toe moet ik korte tijd wakker worden, laat me zeggen eenmaal per week, om schadelijke zuren te verwijderen die zich tijdens de slaap in mijn lichaam opstapelen, *'acidose'* zeggen de knappe koppen. Je begrijpt dat mijn temperatuur dan weer oploopt en dat doet me telkens een beetje vermageren. Ik moet dus wel maken dat ik vooraf genoeg gegeten heb. Om het anders te zeggen, voor de winterslaap moet ik tenminste 450 g wegen en liefst nog veel meer, anders haal ik de lente niet.

● **Hoe slaap je dan, en hoelang?**

Ik slaap gewoon plat op de buik, of ook soms gebogen als een kat, maar niet tot een bol opgerold zoals jullie soms denken. Wel blijf ik zelfs in mijn diepe slaap heel waakzaam en zet mijn stekels op bij het minste onraad. Vanaf februari begint het te kriebelen, mijn vetreserves zijn trouwens bijna helemaal op. Maar zeker vanaf eind maart, begin april zie je me weer.

● **Hoe oud hoop je te worden Mr. Piekant?**

Ik heb één stokoud familielid. Hij is 6 jaar of misschien zelfs 7, ik zal het hem nog eens vragen. Ik hoop het even ver te kunnen schoppen.

● **Wil je nog iets kwijt Mr. Piekant?**

Je vragen... hm... 't kon beter, ik was nog lang niet uitgepraat. Maar goed, je kunt nog altijd rondneuzen in een goede egelwebstek, bv. van Natuurpunt: http://www.zoogdierenwerkgroep.be/index.php?id=104 of ook goed: http://www.egelopvang.nl/egelleven.htm.

● **Wow... je bent wel goed met je tijd mee Mr. Piekant! Dank je wel.**

Bronnen

▲ Rogier Lange et al., Zoogdieren van de Benelux, 1986.
▲ La Hulotte nr. 77, Le Hérisson,1999; 08240 Boult-aux-bois, Frankrijk.
▲ De door Mr. Piekant aanbevolen websites.

Tekeningen uit La Hulotte.

Biodiversiteitsweekend kent onverhoopt succes!

Johan Cosijn

De internationale dag van de biodiversiteit op 22 mei ging dit jaar niet onopgemerkt voorbij. Het zal wel niemand ontgaan zijn dat het weekend van 22 en 23 mei zo goed als volledig in het teken stond van de actie 'Tel mee tot 2010'. Er gingen duizenden vrijwilligers op initiatief van Natuurpunt op pad om minstens 2010 verschillende soorten waar te nemen. Uiteindelijk werden door natuurstudievrijwilligers 3.211 verschillende soorten gemeld op de website www.waarnemingen.be.

Aan dit telweekend was ook een wedstrijd voor de verkiezing van het 'meest biodiverse gebied' verbonden. In het werkingsgebied van Natuurpunt Vlaamse Ardennen *plus* werden allerlei activiteiten georganiseerd en de Werkgroep Bos t'Ename had zich voor de wedstrijd ingeschreven. Er werd zoveel mogelijk tijd besteed aan het zoeken naar zoveel mogelijk soorten. In totaal werden zomaar eventjes 708 verschillende soorten waargenomen. Hiermee werd Bos t'Ename uiteindelijk zesde in de eindstand. Een zeer verdienstelijke prestatie als je weet dat de vijf gebieden die beter gescoord hebben veel groter zijn en – op Hingene na – in de Kempen gelegen zijn.

vogels	62	wantsen/cicaden	24
zoogdieren	17!	vissen	2
amfibieën/reptielen	8	weekdieren/ongewervelden	39
dagvlinders	16	geleedpotigen	39
nachtvlinders/micro's	99	andere insecten	8
libellen	6	mossen en korstmossen	15
sprinkhanen/krekels	3	paddestoelen	15
bijen/wespen	22	planten (+48 exoten, ondersoorten enz. die niet mochten meedoen)	259
vliegen/muggen	33		
kevers	41		

In de tabel hierboven vind je de onderverdeling van de waargenomen soorten in groepen.

De volledige soortenlijst kan je vinden op de website www.waarnemingen.be/gebeiden/Bos t'Ename.

Een dikke proficiat dus aan iedereen die geholpen

heeft bij de inventarisatie: massa's sokken van de JNM, mensen van de Werkgroep Bos t'Ename, van Natuurpunt-studie en Natuurpunters uit de regio (Nico Geiregat, Luk Menschaert, Xavier Coppens, etc) en Pieter Blondé heeft de actie prima gecoördineerd.

Het Burreken was niet ingeschreven voor die wedstrijd, maar met 233 waargenomen soorten zou het Burreken ook op de lijst gestaan hebben. Sindsdien zijn al 412 soorten ingevoerd in www.waarnemingen.be voor het Burreken, maar er zijn nog flink wat ongewervelden nooit ingevoerd ... maar dat komt nog. Momenteel zitten er 25 zeldzame soorten in die lijst (rode lijstsoorten). Voor de volledige lijst verwijzen we naar www.waarnemingen.be/gebieden/Burreken.

Het telweekend resulteerde dus in een totaal van maar liefst 3.211 verschillende soorten. Je zou dus denken dat het goed gaat met de biodiversiteit, maar niets is minder waar. De lijst geeft enkel het aantal waargenomen soorten weer. Van heel wat soorten werd maar één of slechts enkele individuen gevonden. Nog steeds zijn heel veel soorten bedreigd of reeds uitgestorven. Ook 'gewone' soorten zoals Veldleeuwerik en Dagpauwoog worden in steeds lagere aantallen waargenomen. Dit succes is dus jammer genoeg niet representatief voor de gezondheid van onze biodiversiteit. Daarom vraagt Natuurpunt dat de overheid een krachtiger biodiversiteitsbeleid zou voeren en meer ondersteuning zou bieden aan het netwerk van vrijwilligers die de biodiversiteit in kaart brengen.

Toeval of niet maar de koepel van Europese landbouworganisaties en landbouwcoöperatieves COPA-COGECA maakte een mooie brochure over landbouw en biodiversiteit: http://www.copa-cogeca.be/img/user/file/3236_E.pdf. Met kleurrijke foto's illustreren ze dat landbouw ontzettend veel mogelijkheden heeft om de biodiversiteit te verbeteren. Al in de inleiding wordt gezegd dat "landbouwers bereid zijn om hun landbouwmethodes aan te passen om zo de biodiversiteit te verbeteren".

Nu maar afwachten of dit nieuwe initiatief even veel zal bijdragen als voorgaande initiatieven rond erosiebestrijding, akkervogelproject (tweede fase) of andere beheerovereenkomsten met VLM, ... die op geen of weinig medewerking van de landbouwers konden rekenen.

Meer info: krien.hansen@natuurpunt.be.

Slechtvalken

Jaar na jaar is het uitkijken naar de Slechtvalken op de koeltoren van de Electriciteitscentrale in Ruien, Kluisbergen. Dit jaar lieten ze zich in het voorjaar niet erg veel zien, waarschijnlijk wegens de koude. Beide nestbakken, opgehangen destijds door het FIR met steun van Electrabel, hangen immers op de noordzijde. Toch had dat koude voorjaar geen invloed op het resultaat want 3 jongen groeiden voorspoedig op zoals dat heet.

Ze werden ook geringd op 19 mei en er werden foto's gemaakt ons overgemaakt door Frank Anckaert, die ter plaatse de Slechtvalken opvolgt. Robin Vanheuverswyn speelde reporter waardoor de geboorte ook de kranten haalde (NB 9-6-2010).

Slechtvalken op het nest

De Slechtvalk stelt het dus goed en alvast één jong paradeert bij het schrijven van deze tekst op de ladertjes van de schouwen en koeltoren van de centrale. Bij ons in het afdelingsgebied hopen we op een vervolg van Kluisbergen met de nestkasten in Oudenaarde (Walburga) en Deinze (Torens Dossche). Het verhaal van Niko Van Wassenhove met 'zijn' Slechtvalk in Gavere in Meander 3-2008 is uitgedoofd. De kast is weg en zou opgehangen worden in Eke maar is daar nooit aangekomen. Hij vermoedt dat 'zijn winterslechtvalk' naar Deinze uitgeweken is waar ze de ganse winter door hem gevolgd werd... Gent heeft al 3 broedkoppels (Langerbrugge, St Baafs en Drongen).

Uitkijken blijft dus geraden, ook in hoogspanningsmasten, waar ook soms gebroed wordt, zoals J. Dragonetti wist te melden...

Over amanieten

Eddy Saveyn

Vanaf onze kleutertijd maakten we reeds kennis met een soort uit dit geslacht: de Vliegenzwam. Iedereen is enigszins vertrouwd met het beeld van deze fraaie en grote paddenstoelen. Daarom gaan we hier even dieper in op dit paddenstoelengeslacht.

Als je met een wit papieren zakdoekje over de rijpe plaatjes wrijft, zie je op het doekje... niets. De rijpe sporen hebben immers dezelfde kleur als het zakdoekje. Amanieten hebben wit sporenpoeder. Kijk je met een zakspiegeltje onder de hoed dan zie je plaatjes die niet met de steeltop vergroeid zijn, ze zijn dus vrij. Typerend voor amanieten is dat de jonge vruchtlichamen volledig in een vlies verpakt zitten. Jonge exemplaren zien er dus uit als een halfbegraven ei. Als de vruchtlichamen zwellen door opname van water scheuren deze omhulsels. Later vind je de resten ervan bij bepaalde soorten terug in de vorm van afwisbare plakjes op de hoed of als een beurs om de steelvoet. Zie je een ring op de bovenste steelhelft dan zijn dit resten van een ander vlies dat zich bevond tussen de hoedrand en de steel en diende als bescherming van de plaatjes. Meerdere soorten hebben een gestreepte ring. De streepjes zijn er ingedrukt door de plaatjes. Alle amanieten gaan een relatie aan met loof- of naaldbomen met wederzijds voordeel en zijn dus zogenaamde symbionten. Het eten van soorten uit dit geslacht is ten stelligste af te raden. Er bevinden zich wel eetbare soorten onder maar enkele van de meeste giftige soorten bevinden zich eveneens in dit geslacht.

We bekijken nu enkele soorten die je geregeld kan ontmoeten tijdens je zoektochten.

Roodbruine slanke amaniet (*Amanita fulva*)
Deze heeft een duidelijke geribde hoedrand en een steel zonder ring. Doordat het vlies waarin de jonge paddenstoel zat volledig als beurs achterblijft, bezit deze soort geen plakjes op de hoed.

Grijze slanke amaniet (*Amanita vaginata*)
Ziet er zowat uit als de vorige soort maar heeft een grijs of grijsbruine hoed. Vaak te vinden bij populier. Het tweede deel van de wetenschappelijke naam verwijst naar de beurs aan de voet van de steel (vaginata = met schede).

Vliegenzwam (*Amanita muscaria*)
Iedereen is vertrouwd met het uitzicht. Traditioneel wordt gezegd dat de zwam haar naam kreeg omdat ze eertijds werd gebruikt om vliegen te vangen. Het laatste deel van de wetenschappelijke naam verwijst daar eveneens naar (muscaria = van vliegen). Stukjes van de hoed werden in melk gelegd. Vliegen die van de melk kwamen proeven, zouden door dit goedje verdoofd worden. Volgens anderen moet de naam eerder in verband gebracht worden met de hallucinogene werking. Na het nuttigen van de zwam dacht men te kunnen vliegen. Gebruik ervan was bij bepaalde volkeren voorbehouden aan de sjamanen die zo in contact konden komen met de goden. De Vliegenzwam behoort tot ons collectief geheugen en wordt aanzien als een geluksbrenger. Kijk maar naar oude wenskaarten, naar versiering op kerststukjes, het voorkomen in sprookjes en verhalen, de rode zakdoek met witte bollen die landbouwers droegen...

Panteramaniet (*Amanita pantherina*)
Is net een bruine vliegenzwam: de hoed is eveneens bezet met witte beursresten (pantherina =gevlekt), de

Van links naar rechts: Roodbruine slanke amaniet, Grijze slanke amaniet, Panteramaniet, Parelamaniet, Grauw
Foto boven: Vliegenzwam van Gilbert De Ghesquière; cartoon onderaan over de Groene

rand is op latere leeftijd opvallend gestreept en de ring is ongestreept. Dit in tegenstelling tot de Parelamaniet en de Grauwe amaniet die wel een gestreepte ring hebben. De Panteramaniet heeft vrijwel altijd een duidelijk gerande knol aan de steelvoet. Eten van deze soort leidt tot ernstige vergiftigingen.

Parelamaniet (*Amanita rubescens*)
De hoed is rozebruin tot vleeskleurig met grijze of vleeskleurige plakjes. De witte ring is van boven geribd. Typisch is het roze-rood verkleuren van het vlees, vooral na kwetsing (rubescens = rood aanlopend, blozend). In vraatsporen van slakken bijvoorbeeld is dat duidelijk te zien. Dit is onze algemeenste amaniet. Dit komt wellicht omdat de soort goed tegen verrijkte omstandigheden kan en ook op dikkere strooisellagen voorkomt. Regelmatig vind je ook een exemplaar met zwavelgele ring, dan heb je de Geelgeringde parelamaniet.

Grauwe amaniet (*Amanita excelsa*)
Deze soort heeft ook een bruine hoed maar geeft geen roodverkleuring zoals bij de Parelamaniet. De ring is overlangs geribd. Door de grijswitte beursresten op de hoed ziet de zwam er wat grauw uit, vandaar wellicht zijn naam.

Gele knolamaniet (*Amanita citrina*)
Kenmerkend is de licht citroengele (citrina = citroengeel) hoed met plakjes en de geur van rauwe aardappel. Er is ook een vliezige ring en de knolvoet bezit weinig beursresten.

Witte knolamaniet (*Amanita citrina var. Alba*)
Deze witte vorm van de Gele knolamaniet kom je geregeld tegen.

Groene knolamaniet (*Amanita phalloides*)
Dit is de meest giftige soort die bekend is en komt vrij talrijk voor in onze bossen. De meeste gevallen van paddenstoelenvergiftiging met dodelijke afloop zijn terug te voeren op deze soort. Personen die eens een maaltje van bospaddenstoelen klaarmaken, moeten zich beslist de kenmerken van deze soort heel goed inprenten. Met zijn afhangende ring en knolvormige steelvoet met beurs lijkt dit wel de ideale paddenstoel. De hoedkleur is doorgaans groenig of gelig maar is variabel van kleur. Er bestaan zelfs (zeer zeldzame) witte vormen. Onder de loep zie je een straalsgewijs vezelige structuur. De hoed is kaal en heeft zelden witte plakjes als beursresten. De witte vormen kunnen aanleiding geven tot verwarring met de Weidechampignon. Deze heeft echter geen beurs en de plaatjes zijn aanvankelijk roze en worden later bruin. Door het eten van de Groene knolamaniet krijg je een phalloïdine-vergiftiging. Tot op heden bestaat hiervoor geen tegengif.

Wil je komende herfst zelf mee met enkele enthousiastelingen op zoek naar deze vaak onbekende wereld, neem dan eens een kijkje in de excursiekalender van de paddenstoelenwerkgroep en geef je mailadres op om alle uitnodigingen voor excursies te ontvangen. **Op bladzijde 34 vind je een tabel met alle excursies in het najaar.**

knolamaniet uit 'Le Gratin des Champignons' Georges Becker & Roland Sabatier (1986)

Bronnen

- Weetjes en verhalen over paddenstoelen; van Hans Vermeulen, Natuurpunt 2007.
- Sleutelen met fungi, van Hans Vermeulen, Natuurpunt 2005.
- Coolia 3/2008, contactblad van de Nederlandse Mycologische Vereniging.
- De grote paddenstoelengids, van Ewald Gerhardt, Tirion 1999.

Bijzondere vogelwaarnemingen maart - mei 2010

Bart Heirweg

Naar gewoonte bespreken we in deze rubriek de belangrijkste waarnemingen in onze streek in de periode van maart tot en met mei 2010. Deze periode valt samen met de piek van de voorjaarstrek en staat dus steeds garant voor enkele leuke waarnemingen. Om te beginnen besteed ik aandacht aan de aankomstdata van de fenologiesoorten en op de volgende bladzijde geef ik een overzicht van de mooiste waarnemingen.

Aankomstdata:

Voor deze periode kwamen zowel via onze website als via waarnemingen.be in totaal 19 240 waarnemingen binnen, verdeeld over 207 waarnemers.

Bijzondere waarnemingen:

Het is elk voorjaar opnieuw uitkijken naar de eerste zwaluw of die eerste zangpost van een Koekoek of Zwarte roodstaart. Aan de hand van de volgende tabel geef ik een overzicht van de aankomstdata van een aantal zomergasten.

Om af te sluiten zou ik dan ook graag al deze waarnemers willen bedanken.

aankomstdata

datum	soort	aantal	plaats	waarnemer(s)
1/03/2010	Ooievaar	1	Nieuwhoek - E17, Nokere	Lieven Kinds
1/03/2010	Zwartkop	1 man	Ronse - Wijk Scheldekouter	Dirk Verroken
3/03/2010	Roodborsttapuit	2	Deinze - Zeverenbeek	Viviane Lootens
5/03/2010	Grutto	1	Oudenaarde - Donkvijver	J. De Vos
7/03/2010	Zwarte roodstaart	1	Petegem-Leie, Deinze	Koen Bilcke
19/03/2010	Gele kwikstaart	2	Wannegem-Lede, Kruishoutem	Geert Colembie
22/03/2010	Boerenzwaluw	2	Kokerelle, Maarke-Kerkem	Willy Alevoet
22/03/2010	Blauwborst	1 zingend	Eine - Snippenweide	Dimitri Van De Populiere
23/03/2010	Fitis	1	Sint-Blasius-Boekel, Zwalm	Luk Neujens
24/03/2010	Boomleeuwerik	1 NO	Oudenaarde - Opgespoten terrein	Dimitri Van De Populiere
24/03/2010	Zomertaling	1 man	Meilegem - Kaaimeersen	Dimitri Van De Populiere
25/03/2010	Zwarte wouw	1 ZW	Ronse - Oude spoorweg	Dirk Verroken
30/03/2010	Oeverloper	1 opvliegend	Zingem - Grootmeers	Dimitri Van De Populiere
30/03/2010	Rietzanger	1 zingend	Zingem - De Weiput	Dimitri Van De Populiere
3/04/2010	Boomvalk	1 adult	Roborst, Zwalm	Gerwin Raes
5/04/2010	Koekoek	1 roepend	Michelbeke - Boterhoek	Ward Verhaeghe
5/04/2010	Koekoek	1	Erwetegem, Zottegem	Pieter Blondé
5/04/2010	Koekoek	1 roepend	Wortegem, Wortegem-Petegem	Jean-Marie Kerkhove
5/04/2010	Gekraagde roodstaart	1 man	Eke, Nazareth	Jozef Buysse
5/04/2010	Beflijster	2 man	Sint-Blasius-Boekel - Perlinckvallei	Pvdb, Gert Govaerts
5/04/2010	Witsterblauwborst	2	Oudenaarde - Opgespoten terrein	Pieter Heirweg
6/04/2010	Tapuit	1	Zulzeke - Akkers	Dokus Arys
7/04/2010	Groenpootruiter	1	Zingem - Weiden Zingembrug	GGR, DVDP
7/04/2010	Boompieper	1 NO	Wannegem-Lede, Kruishoutem	Geert Colembie
8/04/2010	Sprinkhaanzanger	1 zingend	Nederename - Visvijvers	Frans D'hondt
10/04/2010	Kleine Plevier	1 zingend	Oudenaarde - Opgespoten terrein	DVDP, DDG
11/04/2010	Oeverzwaluw	1	Ename - Putten VDM	Dimitri Van De Populiere
11/04/2010	Braamsluiper	1	Etikhove, Maarkedal	Johan Cosijn
11/04/2010	Europese kanarie	1	Brakel - Jansveld	PVDB, GGR
12/04/2010	Regenwulp	15	Kruishoutem,	Geert Colembie
16/04/2010	Visarend	1 NO	Nederename - Ohiovijver	Jerry Van De Populiere
17/04/2010	Kleine karekiet	1 zingend	Zingem - Schelde Zwalmmonding	Dimitri Van De Populiere
17/04/2010	Grasmus	1 zingend	Welden - Rijtmeersen	Dimitri Van De Populiere
18/04/2010	Gierzwaluw	6	Callemoeie, Nazareth	Niko Van Wassenhove
18/04/2010	Nachtegaal	1 roepend	Oudenaarde - Vestingen	Gunther Groenez
18/04/2010	Tuinfluiter	1 roepend	Oudenaarde - Vestingen	Gunther Groenez
18/04/2010	Spotvogel	1	Mullem - Dorp	Gunther Groenez
20/04/2010	Visdief	2	Nazareth - Callemoeie	DVDP, BDE
20/04/2010	Zwarte stern	1	Nazareth - Callemoeie	DVDP, BDE
22/04/2010	Bosruiter	1	Meilegem - Kaaimeersen	Ugo Sansen
24/04/2010	Bosrietzanger	1 zingend	Wortegem, Wortegem-Petegem	Jean-Marie Kerkhove
27/04/2010	Zomertortel	1 roepend	Berchem - Paddenbroek	Thijs Lietaer
1/05/2010	Lepelaar	1	Meilegem - Kaaimeersen	ADV, GGR, DVDP, JVE
2/05/2010	Grauwe vliegenvanger	1	Sint-Blasius-Boekel, Zwalm	Luk Neujens
3/05/2010	Fluiter	1	De Ratte, Eke	LVM, SLI
6/05/2010	Wespendief	1 NO	Wannegem-Lede - Kleinhof	Geert Colembie
8/05/2010	Grauwe kiekendief	1 vrouw	Wannegem-Lede - Kleinhof	Geert Colembie
06/05/2010	Paapje	2	Petegem - Langemeersen noord	Nico Geiregat

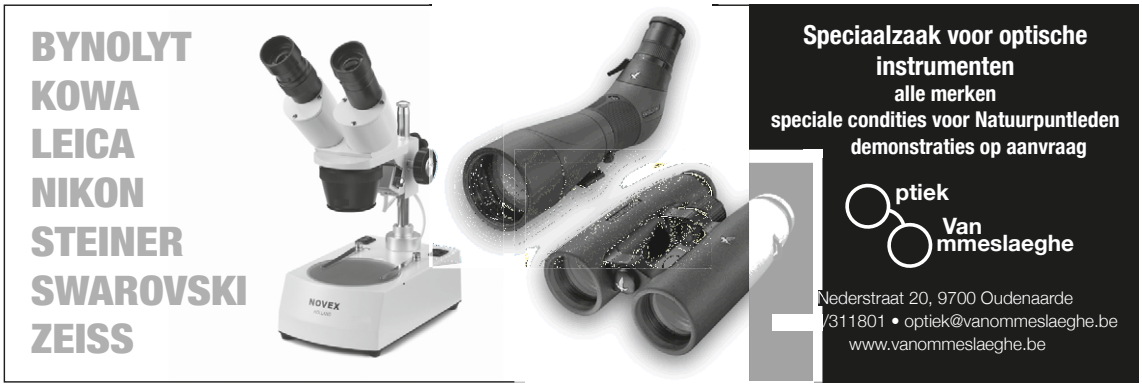

bijzondere waarnemingen

datum	soort	aantal	plaats	waarnemer(s)
1/03 tot 12/03	Brilduiker	1 vrouw	Nazareth - Callemoeie	DVDP, BDE, Philip De Somer
1/03 tot 12/03	Nonnetje	1 vrouw	Nazareth - Callemoeie	DVDP, BDE, Philip De Somer
1/03/2010	Rode wouw	1 ZW	Kruishoutem,	Maarten Dermout
1/03/2010	Zwartkopmeeuw	1 adult	Oudenaarde - Donkvijver	Maarten Dermout
1/03/2010	Zwartkopmeeuw	1 adult	Nazareth - Callemoeie	Dimitri Van De Populiere
1/03/2010	Pontische meeuw	1 - 1e winter	Nazareth - Callemoeie	Dimitri Van De Populiere
1/03/2010	Geelpootmeeuw	1 - 2e winter	Nazareth - Callemoeie	Dimitri Van De Populiere
2/03 tot 11/03	Roerdomp	1	Ruien - Centrale - Rietveld	TLI, NDS
2/03/2010	Smelleken	1	Oudenaarde - OT	Dimitri Van De Populiere
2/03 tot 05/04	Havik	1 man	Ruien - Kluisbos oost	NDS, Rik Theuws
3/03/2010	Kerkuil	1 overvliegend	Heurne - Dorp	Gunther Groenez
4/03 tot 22/03	Havik	1	Kwaremont - Beiaardbos	NDS, PVDK
6/3/2010	Velduil	1 pleisterend	kouters, Wannegem-lede	Wouter Pattyn
6/3/2010	Kolgans	3	Eke, Ratte	Laurens Van Merris
7/03/2010	Kruisbek	2	Lozer - Lozerbos	Dimitri Van De Populiere
8/03/2010	Smelleken	1	Nazareth,	Laurens Van Merris
8/03/2010	Kolgans	23	Nazareth,	Laurens Van Merris
9/03 - 31/05	Havik	1	Bos t'Ename - Grootbos	DVDP, GTA
10/03/2010	Rode Wouw	1	Zingem - Coupure Noord	Alexander Devos
11/03 - 25/04	Cetti's zanger	1 roepend	Ruien - Centrale - Rietveld	NDS, TLI
13/03 - 28/03	Zwarte specht	1 roepend	Wortegem - Spitaelsbossen	Bram Depuydt, Y. Baptiste
13/03/2010	Rode wouw	1 O	Kruishoutem,	Ward Simoens
14/03/2010	Mid. bonte specht	1	Bachte-Maria-Leerne, Deinze	K. Houthoofd, P. Van Herp
14/03/2010	Rode wouw	1	Bachte-Maria-Leerne, Deinze	K. Houthoofd, P. Van Herp
14/03/2010	Kraanvogel	17 N	Wontergem, Deinze	Natan Bolckmans
14/03/2010	Bokje	1	Deinze - Zeverenbeek	KVE, VLO
14/03/2010	Roerdomp	1 foeragerend	Dikkelvenne, Gavere	Jan Allaert
20/03 - 19/05	Cetti's zanger	1	Meilegem - Kaaimeersen	JVE, USA, ADV
20/3/2010	Kerkuil	1	Hondsbos , Nokere	Lieven Kinds
22/3/2010	Houtsnip	6	Beiaardbos - Kluisbergen	PVDK
22/03 - 19/04	Kerkuil	1	Kruishoutem,	Rik Desmet
23/03/2010	Kerkuil	1 adult	Rooigem - Gehucht	Xavier Coppens
24/03/2010	Bonte strandloper	1	Meilegem - Kaaimeersen	Dimitri Van De Populiere
26/03 - 22/05	Kerkuil	1 overvliegend	Huise - Broekies	Dimitri Van De Populiere
27/03 - 22/05	Kerkuil	1	Lierde - Parkbos-Uilenbroek	Antoon De Geyter, DDE
6/04/2010	Havik	1 overvliegend	Dikkelvenne, Gavere	Kristien Weyts
7/04/2010	Hop	1	Welden - Rijtmeersen	Dimitri Van De Populiere
10/04/2010	Kerkuil	1	Wannegem-Lede, Kruishoutem	Geert Colembie
11/04/2010	Kleine barmsijs	2	Wortegem - Spitaelsbossen	Yann Feryn
11/04/2010	Appelvink	1	Brakel - Jansveld	PVDB, GGR
11/04/2010	Barmsijs spec.	1	Brakel - Jansveld	PVDB, GGR
13/04/2010	Zwarte specht	1 man	Muziekbos , Ronse	Xavier Coppens
17/04 - 19/04	Grote zilverreiger	1	Heurne - Dal	DVDP, ADV
18/04/2010	Krooneend	1 man	Gottem, Deinze	Koen Bilcke
18/04/2010	Bokje	1	Zingem - Grootmeers	Alexander Devos
18/04/2010	Kerkuil	1 jagend	Leeuwergem, Zottegem	Wouter Faveyts
19/04/2010	Kruisbek	2 opvliegend	Ronse	Yann Feryn
20/04/2010	Ruigpootbuizerd	1 O	Berchem - Dorp	Thijs Lietaer
22/04/2010	Zwarte ruiter	1	Meilegem - Kaaimeersen	Ugo Sansen
22/04/2010	Barmsijs spec.	1 overvliegend	Muziekbos , Ronse	Dirk Verroken
22/04/2010	Rode wouw	1 foeragerend	Erwetegem, Zottegem	Dominiek Decleyre
23/04/2010	Kraanvogel	7 slaapplaats	Zingem - Damstraat	Bart Vanden Hautte
25/4/2010	Rode wouw	1 Noord	Volkegembos, Volkegem	Stephaan D'Haeyer
25/04/2010	Rode Wouw	1 adult N	Bos t' Ename - Volkegembos	Stephaan D'haeyer
26/4/2010	Havik	1 wijfje	Matrouwstraat tuin, Parike	Gdk, Hdm
29/04/2010	Smelleken	1 vrouw	Wannegem-Lede - Laaghoek	Geert Colembie
30/4/2010	Smelleken	1	Dikkelsebaan, Dikkele	Frank Ghijsels
30/04/2010	Kleine zilverreiger	1	Oudenaarde - Donkvijver	Dimitri Van De Populiere
30/04/2010	Kerkuil	1 roepend	Eke, Nazareth	Simon Liessens
2/5/2010	Koereiger	1	Forelputten, Eke	LVM, SLI, NVW
8/05/2010	Temmincks strl.	tot 3	Ename - Putten VDM	NGE, PVDB, DVDP, EVDA
8/05/2010	Bontbekplevier	3	Ename - Putten VDM	PVDB, DVDP
9/05/2010	Grauwe kiekendief	1 vrouw NO	Oudenaarde - Donkvijver	Geert Colembie
9/05/2010	Mid. bonte specht	1	Pyreneeën - Moeras bos zuid	Johan Glibert
12/05 - 13/05	Kerkuil	1	Welden - Centrum	PVDB, GGR
12/05/2010	Draaihals	1	Wannegem-Lede - Kleinhof	GCO, DVDP, GGR
13/05/2010	Drieteenstrandloper	1 adult	Ename - Putten VDM	DDG, DVDP, EVDA, LVDL
13/05 - 15/05	Rouwkwikstaart	1 foeragerend	Ename - Putten VDM	DVDP, GGR, BDE
15/05/2010	Grauwe kiekendief	1 vrouw NO	Melden, Oudenaarde	Davy De Groote
16/05/2010	Smelleken	1 overvliegend	Ronse	Walter Van Der Meulen
16/05/2010	Sneeuwgans	2 ZW	Petegem - Langemeersen	Bart Heirweg
16/05/2010	Havik	1 jagend	Beerlegem, Zwalm	Frans D'hondt
19/05/2010	Rode wouw	1	Huise - Kouters Ast	GGR, DVDP
20/05/2010	Grauwe gors	1 zingend	Velzeke-Ruddershove, Zottegem	Ignace De Vloed
21/05/2010	Purperreiger	1 pleisterend	Heurne - De Ster	Alexander Devos
22/05/2010	Rode Wouw	1	Bos t' Ename - Wallebos	Pieter Blondé
22/05/2010	Baltische mantelm.	1 adult	Petegem-Leie, Deinze	Geert Colembie
23/05/2010	Grote zilverreiger	1 adult	Sint-Maria-Latem, Zwalm	Ann Van Den Borre
24/5/2010	Cetti's zanger	1	Bolveerput, Semmerzake	Niko Vanwassenhove
25/05/2010	Rotgans	2 N	Wannegem-Lede - Laaghoek	Geert Colembie
27/05/2010	Woudaap	1	Meilegem - Kaaimeersen	Frank Huysentruyt
28/05/2010	Kwak	2 roepend	Meilegem - Kaaimeersen	GGR, PVDB, SDH
30/05/2010	Kerkuil	6 nestvondst	Welden - Centrum	Gunther Groenez

Cursus Natuurfotografie organisatie Deinze *plus* en CVN

Geert De Sutter

Met 17 deelnemers namen we deel aan de cursus met als lesgever Philip Vergeylen. Na enkele theorielessen was het tijd om het in de praktijk toe te passen. Op de Vlaamse Ardennendag die doorging op 11 april te Lilare, trokken we 's morgens vroeg op pad richting Kloosterbos en Vossenhol. De natuur gaf ons voldoende inspiratie (nachtvorst, zonsopgang, landschap en voorjaarsbloeiers). De lesgever gaf ons goede instructies. Hierdoor kon iedereen goede beelden afleveren voor een powerpointpresentatie. Deze kon in de namiddag bekeken worden door het publiek. Iedereen kon zijn voorkeur uitbrengen door te stemmen.
Winnares werd Brigitte Delmeire met 'zonsopgang' hieronder linksboven. Van harte proficiat Brigitte.
Hieronder nog andere prachtige beelden die op de Vlaamse Ardennendag genomen zijn.

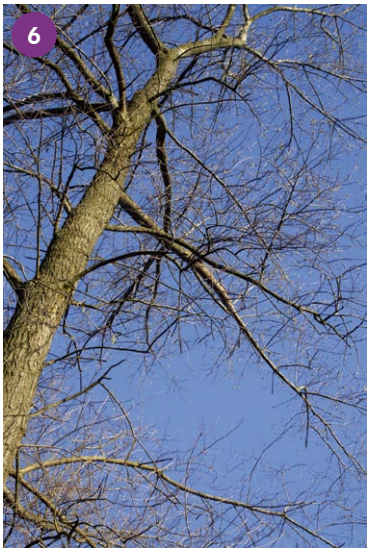

1. Brigitte Delmeire
   Zonsopgang
2. Jeroen Bossaer
   Bosanemonen
3. Domien Vannieuwenhuyze
4. Christine Ostijn
5. Geert De Sutter
   Bosanemoon
6. Steve Rottiers

Biodiversiteit in 2010: rennen in mijn tuin!

Niko Van Wassenhove

Na een paar dagen weg geweest te zijn tijdens het paasverlof liep ik in mijn tuin. Lente, de vogeltjes fluiten en alles in beweging. Toen ik op het einde van mijn tuin kwam was er daar ook iemand in beweging. Een Egeltje was in mijn tuindraad gesukkeld en blijven steken. Het diertje had al een

Pluimstaart, nieuwe soort in Niko's tuin f: Gerard Mornie

putje gemaakt onder zijn achterpoten. Ik ging de Egel eens onmiddellijk helpen. Ho maar: afblijven! kreeg ik als boodschap en hij rolde zich direct op met de draad tussen zijn poten. Trekken had niet veel zin. Na een kort telefoontje met het vogelasiel van Merelbeke kreeg ik de raad om de draad door te knippen en de Egel toch binnen te brengen. Gekwetst zou de Egel nog weinig kans maken. Zo gebeurde en ik hoop dat de Egel nu ergens levend en wel rondloopt en een mooie lente heeft gehad...

Een dag later kwam ik thuis van mijn ABV tellingen. Dit is een project van het INBO dat de algemene broedvogelsoorten (ABV) opvolgt. Help, waar zijn de Boerenzwaluwen gebleven was mijn conclusie van die telling.

Wanneer ik mijn oprit opreed lag de kat van mijn buurman aan de stam van mijn Japanse Esdoorn. Wat ligt die daar te doen? Ik had nochtans al vele malen achter snorrebaard gerend. De kat had al vele uren onder mijn Haagbeuk gelegen. Op wacht voor een jong vers uitgevlogen Zanglijstertje of Merel. De viervoeter was zo afgetraind dat ik maar moest wijzen en hij de benen nam. Dit keer bleef hij ongegeneerd liggen. Groot was mijn verbazing bij een blik in de nog bladloze kruin van de Japanse esdoorn. Een nieuwe soort in mijn tuin! Een Eekhoorn in mijn Japanse esdoorn! Ik kwam dichterbij maar Pluimstaart werd toch duidelijk zenuwachtig. Het diertje moest blijkbaar kiezen tussen mij of de kat en daalde een meter naar beneden. Dit tot grote tevredenheid van de kat die haar kopje in de lucht stak. Hoe kwam die hier in mijn tuin? Lang moest ik niet nadenken. Rechtover mijn deur is er een klein kasteelbosje. Broedplaats van Groene specht en regelmatig roept de Bosuil mij wakker. Ik moest hier duidelijk in actie komen. Het is trouwens het jaar van de biodiversiteit en ik zou hier eens onmiddellijk mijn steentje bijdragen. Ik nam een sprintje en ging voor de zoveelste keer achter de kat aan. Ik ben nog Oost-Vlaams kampioen 4x100 meter geweest in mijn jonge jaren. Niet dat dit hier terzake doet, maar het is toch altijd handig als je snel kunt lopen. Toen ik mij omdraaide was de Eekhoorn ook aan het rennen, maar dan in tegenovergestelde richting en met de staart omhoog, recht naar het bos en zijn vrijheid. Ik had geen enkele auto horen remmen, maar ging toch voor de zekerheid kijken. Neen hoor, geen platte Eekhoorn voor mijn huis, oef... en in het jaar van de biodiversiteit zien we ze toch liever levend dan dood, ja toch?

De Mediawatcher

Rik Desmet

Investeren in natuur is ook economisch interessant.
Uit steeds meer onderzoek blijkt dat wat de natuur voor ons doet ook economisch kan becijferd worden. Dat maakt in sommige kringen misschien meer indruk dan andere argumenten... Volgens de VN zijn wereldwijd meer dan 60 % van alle ecosystemen beschadigd. Bovendien verdwijnen elk jaar nieuwe dier- en plantensoorten of zijn ze door uitsterven bedreigd omdat hun biotoop vernield wordt. Berekeningen stellen tegen 2050 een verlies voorop tot 25 procent van de wereldwijde productie van levensmiddelen als gevolg van de klimaatverandering en de teloorgang van ecosystemen. De kosten voor het herstel van beschadigde ecosystemen zijn tienmaal hoger dan de investering in natuurbescherming.
(Vilt nieuwsbrief -Vlaams informatiecentrum voor land- en tuinbouw-, 04-06-2010).

Vossen
En 58 jarige jager uit Hamme diende klacht in tegen minister van Volksgezondheid Onkelinx

omdat hij vindt dat er te weinig gedaan wordt tegen de Vossen. De man is zelf besmet geraakt met de Vossenlintworm en vindt dat de minister te weinig doet aan het probleem. Uit eerder onderzoek blijkt dat de Vossenlintworm in Vlaanderen niet echt een probleem is. De besmettingsgraad in Wallonië is wel hoog. (Vilt nieuwsbrief, 28-04-2010).

Vossen (2)

Onze burgervaders Browaeys (Horebeke) en Thienpont (Maarkedal) vragen dringend maatregelen tegen de Vossen, vooral naar aanleiding van verdwenen neerhofdieren. De wildbeheereenheid Vlaamse Ardennen sloot zich hier bij monde van Roland Van Liefde wat graag bij aan. Jagers lobbyen al een tijdje bij de minister om een ruimere bejaging te bekomen. (krant, 22-05-2010).

Vossen (3)

Vos in klem te Zottegem
foto: Vogelbescherming Vlaanderen

Jagers vinden Vossen maar rotbeesten en dat weten we al langer dan vandaag. Het is een publiek geheim dat jagers ook buiten de toegelaten jachtperiode (1 oktober t.e.m. 14 februari) Vossen bejagen en dat ze middelen en tuigen inzetten die levensgevaarlijk en illegaal zijn: gif, stroppen, klemmen, enz. Jagers blijken bovendien steeds driester te werk te gaan en nemen daarbij enorme risico's op het vlak van de openbare veiligheid. Dat werd onlangs nog maar eens aangetoond in het Oost-Vlaamse Zottegem. Een inwoner meldde dat hij tijdens een wandeling een grote klem had gevonden met daarin een volwassen Vos. Omdat het dier nog leefde, begaven medewerkers van het Opvangcentrum voor Vogels en Wilde Dieren uit Geraardsbergen, bijgestaan door de politie van Zottegem, zich onmiddellijk ter plaatse. Op slechts 50 meter van een wandelpad troffen ze een moervos aan die vocht voor haar leven. Het onfortuinlijke dier zat met de kop gekneld tussen twee grote, getande beugels. Met een enorme kracht had de klem de schedel van de Vos verbrijzeld. Omdat de beugels niet geopend konden worden en het dier sowieso ten dode opgeschreven was, besloot men het – inclusief klem – naar een dierenarts over te brengen voor euthanasie. Zowel het Agentschap voor Natuur en Bos als de politie van Zottegem zijn met een onderzoek gestart. De politie stelde proces-verbaal op en Vogelbescherming Vlaanderen legt klacht neer tegen onbekenden en stelt zich burgerlijke partij.

Duivenweekend

De Europese commissie zal België meer uitleg vragen over het duivenweekend dat plaatsvond op 27 en 28 februari van dit jaar. Het doel was om zo veel mogelijk Houtduiven te schieten om zo de populatie onder controle te krijgen. Vogelbescherming Vlaanderen achtte dit in strijd met de EEG-richtlijn inzake het behoud van de vogelstand en vroeg europarlementslid Kathleen Van Brempt de zaak aan te kaarten bij de commissie. De commissie zal België verzoeken toe te lichten welke criteria zijn toegepast voor de vaststelling van de jachtperiode voor de Houtduif in Vlaanderen. Mocht blijken dat deze criteria in strijd zijn met de Vogelrichtlijn, dan zal de commissie passende wettelijke maatregelen tegen België overwegen. (Vilt nieuwsbrief, 01-06-2010).

Mol in de pelouse..., goe poeder...

Het consumentenprogramma Peeters & Pichal op Radio1 deed zich voor als particulier en vroeg bij een aantal verkopers van pesticiden naar een product om Mollen te bestrijden in een grasveld. Verkopers schoven Dursban, een pesticide met als actieve stof chloorpyrifos, naar voor. Dursban mag in België echter enkel gebruikt worden door erkende gebruikers (landbouwers en loonwerkers) in een aantal koolsoorten ter bestrijding van de Koolvlieg. Het consumentenprogramma besloot dat dergelijke pesticiden nochtans vlotjes worden aangeboden voor uiteenlopende toepassingen en aan iedereen die erom vraagt. Dergelijke producten bevatten bestanddelen waarvan vermoed wordt dat er relatie is met ADHD bij kinderen. (Vilt nieuwsbrief, 01-06-2010).

Gebuisd!

In de examenperiode komt het bericht dat België een beschamend slechte score haalt op de Environmental Performance Index, een milieu-index van de Amerikaanse universiteiten Yale en Columbia. Ons land bekleedt pas de 88ste plaats op de wereldranglijst. In Europa doen enkel Cyprus en Bosnië-Herzegovina slechter. Vooral op vlak van luchtvervuiling, biodiversiteit en de strijd tegen klimaatverandering scoort België heel slecht. De Scandinavische landen scoren het best. Milieu was bij de verkiezingen niet echt een item, in september eens terugkomen? (Vilt nieuwsbrief, 12-05-2010).

Paling

Het Agentschap voor Natuur en Bos zette samen met de provinciale visserijcommissies 143 kg jonge Paling uit in Vlaanderen. Het gaat om 470 000 stuks die worden

verdeeld over diverse Vlaamse binnenwateren. Op die manier wil het agentschap de palingbestanden weer op peil brengen. Het gaat zo slecht met de Paling dat Europa heeft gevraagd een palingbeheerplan op te maken en maatregelen voor te stellen. (Vilt nieuwsbrief, 08-04-2010).

Ratten rol uw matten…

De provincie West-Vlaanderen voert strijd tegen de Bruine ratten. De Bruine rat rukt op als nooit tevoren. De populatie is in enkele jaren verdubbeld. Daardoor leven er nu dubbel zoveel Bruine ratten als West-Vlamingen in de provincie (en er wonen al meer varkens dan West-Vlamingen). De provincie voert al jaren strijd tegen ratten. Zo ook tegen de Muskusrat. Die beschadigt vooral waterlopen en landbouwgewassen. Op vijfduizend kilometer waterlopen heeft de provincie West-Vlaanderen honderd rattenbestrijders ingezet. Dat blijkt zijn vruchten af te werpen, want in 2002 werden in de provincie nog 27 910 Muskusratten gevangen, terwijl dit vorig jaar nog maar 1303 exemplaren waren. (Vilt nieuwsbrief, 22-04-2010).

Samen met de provincies Oost-Vlaanderen en Zeeuws-Vlaanderen is er een actieplan uitgewerkt om de exoten onder de ganzen (**Canada gans, Nijlgans…**) te bestijden (Vilt, 31-03-2010)

Muizen

De bedrijven zeggen dat ze er niets kunnen aan doen maar er blijken muizen in onze diepvriesgroenten te zitten, slecht nieuws voor vegetariërs… (krant, 03-06-2010).

Roofvogels: kwalijke reputatie… waar Belgen goed in zijn

In Spanje werden zes Belgen opgepakt die betrokken waren bij het roven van eieren en kuikens van wilde roofvogels. (krant, 29-05-2010).

En nog vogelvangst

Dat het probleem van de vogelvangst nog niet van de baan is werd nog maar eens duidelijk bij een rechtszaak waarbij twee West-Vlamingen terecht stonden voor het vangen en verhandelen van honderden vogels. Op het lijstje onder andere Kwartelkoning, Hop, Griel, Nachtegaal, Wielewaal…! In Zuid-Frankrijk roofden ze 164 eieren uit de nesten van Steltkluut. (krant, 23-03-2010).

Wild overspoelt de Ardennen…

Er lopen tegenwoordig in de Ardennen meer Everzwijnen en Reeën dan ooit tevoren. Volgens de jagers is dat onder andere het gevolg van degelijke afschotplannen (en bijvoederen?). Door de opwarming zijn er ook meer mastjaren waarin de eiken en Beuken meer vruchten dragen. Ook het probleem van de stroperij werd efficiënter aangepakt. (krant, 29-05-2010).

…en zorgt elders voor verkeersproblemen. De politie in het Meetjesland gaat extra maatregelen met borden en wildspiegels nemen om ongevallen met Reeën tegen te gaan. Ook in Deinze werden er dit voorjaar al Reeën aangereden. (krant, 03-05-2010).

Kauw in de schouw

Kauw straks gauw naar de schouw f: Gilbert De Ghesquière

Je kan er niet naast kijken: zeker in de steden zit er op zowat elk dak een kauwenpaar. Dat hun nest soms tot gevaarlijke situaties kan leiden bleek in Bazel waar een huis afbrandde toen de eigenaar na een week vakantie zijn kachel aanstak en daarmee het nest in de fik stak. Ook bij mij thuis hadden ze de schouw ingepalmd maar gelukkig op tijd gezien… (krant, 17-04-2010).

Kleurrijke weiden

Het grote aantal bloeiende Paardenbloemen was dit jaar erg opvallend. Mogelijk is dat een gevolg van de lange koude winter waardoor de grasgroei pas later op gang geraakt en de dieren langer op stal bleven. (krant, 19-05-2010).

Na de Aalscholver de Oostblokkers

Nu in de zomer de meeste Aalscholvers het land verlaten hebben worden de vissers geplaagd door een nieuw probleem. Veel truckers uit het Oostblok komen hier illegaal vissen, soms wordt daarbij heel wat vis in koelwagens mee naar huis genomen. (krant, 05-05-2010).

Biobrandstof

Het positieve effect van biobrandstoffen (minder broeikasgassen) wordt teniet gedaan door de schadelijke effecten op het milieu en het gebruik van landbouwgronden. Uit een rapport gevraagd door de Europese commissie blijkt alvast dat vanaf 5,6 % biobrandstoffen in het verkeer de schade al groter is dan de voordelen. (Vilt, 26-03-2010).

Hij is het haasje...
De Haas duikt steeds minder op in onze contreien. Een van de oorzaken is de manier waarop er aan landbouw gedaan wordt in Vlaanderen, al is dat zeker niet de enige boosdoener. Kleine aanpassingen aan het gebruik van het landschap, waarbij akkerranden opnieuw hun plaats krijgen, kunnen al een gunstige invloed hebben op de hazenpopulatie. Eén van de oorzaken is de 'vermaïsering' van onze landbouw. Boeren verbouwen steeds meer maïs waardoor de randen van akkers verdwijnen. Dat boeren als ze zouden kunnen ook het beton zouden meeploegen is ook al niet bevorderlijk. "En die randen zijn belangrijk

Haas op verkenning *foto: Gilbert De Ghesquière*

voor de Haas, want daar vindt hij noodzakelijke vetrijke kruiden als de Klaproos, de Paardenbloem en klaver. Aan maïs heeft de Haas niks. Dat heeft op de Haas een effect te vergelijken met beton", zegt Thomas Ceulemans van de Hubertus Vereniging Vlaanderen. (Vilt, 06-04-2010).

Door een slijmzwam de NMBS op tijd?
Eddy Saveyn vond in de Standaard een interessant artikel over een slijmzwam die in Japan gebruikt wordt als hulp bij de uitbouw van het spoorwegnet. Bij het verzamelen van verspreide stukjes voedsel maakt de slijmzwam soms zoveel tentakelachtige uitstulpsels dat hij gaat lijken op een netwerk van knooppunten, verbonden door buisjes. Dat netwerk, dat dient om voedingsstoffen te transporteren door het slijmzwamlichaam, moet efficiënt zijn: om geen energie te verspillen, kiest de slijmzwam van nature voor de zuinigste routes. Wat niet wil zeggen dat de verbindingsbuisjes altijd een rechte lijn van A naar B zijn. Nee, soms is het efficiënter om een kleine omweg langs C te maken, A-C-B, en zo een bijkomende rechtstreekse lijn A-B uit te sparen. Met andere woorden: geef de knooppunten de naam van stations, en de slijmzwam ontwerpt een efficiënt spoorwegnet. Misschien spiegelt onze NMBS zich eerder aan slakken? (Standaard, 12-05-2010.)

Harchies

Rik Desmet

Een beetje grijzer, een beetje kaler en/of een beetje voller dan in 1973, druppelden op 19 april 39 oud WJ-ers (Wielewaaljongeren voor de niet ingewijden) binnen op de parking te Harchies. Van oude sokken is ondertussen geen sprake meer.

Na de geslaagde reünie in Ename vorig jaar kreeg deze, vooral onder impuls van Robin en André, nu een vervolg. Dat dit in Harchies gebeurde was uiteraard niet toevallig. In 1973 en 1974 trokken wij daar al op kamp, vanuit Oudenaarde met de fiets, een hele trip met alle heuveltjes tussenin. Ter plaatse werd er in primitieve omstandigheden overnacht waarbij de jongens het voorrecht hadden om in het kolenhok te mogen slapen. Koken op een te kleine binnenkoer, eten op de straatstoep… het hoorde er toen allemaal bij, net als de koosnamen van vroeger zoals Zwijnie, Zoeloe, Zante…, een bont allegaartje.

Voor sommigen was het een eerste terugkeer naar het ondertussen fel veranderde Harchies, geen café meer, geen passerelle meer, geen water in het vroeger druk bevaren kanaal, overal elders wel meer

...een beetje kaler, grijzer, voller... *foto: Koen Snauwaert*

water, de grauwe terrils van vroeger groen begroeid, hier en daar een vleug van herkenning.
Willy gaf kort uitleg over de evolutie van het moerasgebied en liet de groep luisteren naar de zang, al had, net als vroeger overigens, niet iedereen het even makkelijk om even stil te zijn.
Het weer was schitterend, de waarnemingen vielen mee met Braamsluiper, Cetti's zanger, Geoorde fuut, Kleine zilverreiger, baltsende Futen…

Toch wat bevreemdend zo'n wandeling als terugkeer in de tijd. Ondanks het feit dat de meesten nauwelijks nog contact hebben met elkaar toch een leuke,

ongedwongen sfeer, sommige dingen veranderen, gelukkig maar, blijkbaar niet. Waarschijnlijk trok iedereen na de picknick ietwat melancholisch huiswaarts, met de rustige vastheid er volgend jaar weer bij te zijn…

Een bos vol uilen… bijna toch

Norbert Desmet

2010 wordt in tegenstelling tot vorig jaar een vet jaar voor de uilen. Wellicht niet voor alle soorten, want de Steenuil doet het her en der minder goed, mogelijks onder invloed van de strenge winter. Lage aantallen jongen kunnen wijzen op een mindere conditie bij de start van het broedseizoen. Niet zo onze uilen in het Kluisbos: veel Bosuilen met 3 jongen en eentje met 4 wat relatief uitzonderlijk is. En waarempel ook weer

Bosuilenjong *foto: Patrick Feys*

2 koppels Ransuilen na jarenlange afwezigheid. Een bos vol jonge uilen dus, krijsend en bedelend naar voedsel. Ook elders zijn er bij de Kerkuilen grote nesten maar op dit moment is het nog afwachten naar het definitieve resultaat zoals, op het ogenblik dat ik dit schrijf, bij de verkiezingen. Torenvalken bv. hebben grote nesten, maar er bleven wel wat 'trouwe' kasten onbezet.

Nu, onder die condities kon de uilenwandeling van 9 juni in het Kluisbos niet mislopen, maar zo zie je maar dat men het vel van de beer… We waren met een tiental deelnemers maar om een of andere reden wilden de jonge Ransuilen geen bek opendoen en ook de Bosuilen waren niet in hun beste doen, maar gelukkig wel te horen op drie plaatsen. Een regenvlaag deed daar bovenop de geluiden vervagen in het getokkel op de bladeren… We bolden dus een beetje uit in mineur hoewel de avondstemming en de jonge Vuursalamanders toch wat goedmaakten.

Als toch lichtjes gefrustreerde gids dan maar na de wandeling nog even checken, en jawel, waar we twintig minuten vruchteloos onze oren hadden gespitst en 'vergroot' en niets hoorden, kwebbelden om 23 u weer vrolijk 3 jonge Bosuilen, want honger hadden ze! Te vroeg daarjuist of een waarschuwing van de oudjes wegens net iets te veel lawaai?

Waar de Ransuilen hadden moeten zitten was het op één plaats verder ijzig stil maar op de tweede plaats zat er toch wel eentje klagend te roepen een eind verderop, misschien op weg naar de bosrand met de hele familie? Of hadden de hongerige Bosuilen een paar broertjes of zusjes op hun menu gebracht?

We zullen het wellicht nooit weten en misschien maar goed ook dacht ik, toen ik rond middernacht door het mistige bos huiswaarts reed.

De taal van de vogels

Jacques Dejans

Onlangs, op weg naar de hoofdstad via de N429, zag ik bij het naderen van 'Broekzele-aan-de-Zenne' een Buizerd de snelweg overvliegen en landen boven op de omheining van de spoorlijn van de Thalys-treinen.
Vroeger staarden de koeien naar de treinen, maar die staan nu in stallen vet te worden en mest te maken, terwijl onze Buizerd volop geniet van de nieuwste spoortechnologie. Terloops kwam de vraag in me op: welke taal moet dat beest nu hanteren: want over een afstand van slechts enkele vleugelslagen spreken de tweevoeters op de grond Vlaams, dan Frans, dan opnieuw Vlaams en dan alweer Frans?

Gelukkig laten onze gevederde broeders dit probleem blijkbaar aan hen voorbijgaan en blijven ze, de prachtige taal van Guido Gezelle in gedachte, hun liedjes schuifelen, kwedelen, vedelen, neuriën, piepen, tierelieren, wispelen, teuteren, knoteren, kneuteren, fluiten, tjiepen, tureluiten, tateren, kwetteren, klappen, lachen, schetteren, vezelen, orgelen, zingen, spelen, lispelen, ritselen, tjelpen, kwelen, kwinkelen en …*winkelen*…!

Of geldt dit laatste alleen maar voor de vrouwtjes van ons Gezellig pluimenland…
Welke rare vogel zal het zeggen?

Vogelsoorten op vetbollen

Marie-Christine Vanmaercke-Gottigny

Zoals velen hang ik van oktober tot in het voorjaar vetbollen in de bomen van onze tuin. Wel, tot op vandaag komen de volgende vogels eraan hangen: Koolmees, Pimpelmees, Staartmees, Grote bonte specht, Huismus, Vink, Heggenmus. Dat zijn dus zeven verschillende soorten vogels, die het blijkbaar aangeleerd hebben door de mezen te observeren. Vinken zag ik daar pas sinds een jaar of twee, Heggenmussen pas dit voorjaar.
Zijn er nog andere vogelsoorten bekend die aan de vetbollen gaan eten?

Nvdr: er zijn ook nog Keep, Groenling, Zwarte mees, Ringmus... wie vult nog aan?

Sperwer slaat duif

Marie-Christine Vanmaercke-Gottigny

Op dinsdag 23 maart sloeg een Sperwer een Houtduif op onze oprit. Toen ik er met de wagen op kwam gereden vloog die weg met zijn/haar halfgepluimde prooi. Prachtige dwarsgestreepte staart! En op vrijdag 2 april moest een Turkse tortel eraan geloven en werd aan de voordeur gepluimd. Elk jaar zien we twee-driemaal per jaar in de tuin een hoop duivenpluimen liggen, blijkbaar het werk van de Sperwer. Meestal is dat in de voortuin. Wel, rechtover ons huis aan de straat hangt een TV-kabel tussen palen en daar zitten vaak duiven op, Turkse tortels en Houtduiven, steeds met de rug naar het noorden, het 'gezicht' naar onze tuin. Want in onze voortuin staan enkele 40 jaar oude dennen en die duiven maken graag hun nest daarin.

Ik veronderstel dat de Sperwer dat weet en die vogels van achteren aanvliegt om ze dan op de kabel te slaan. Enkele meters verder landt hij/zij dan in de voortuin en pluimt er zijn/haar prooi.

Belval

Rik Desmet

De verplichte studie over de toestand van de dijken en sluizen is afgerond. Ze zal nog dit najaar aanleiding geven tot grote herstelwerken aan de hoofddijk langs de weg. De administratieve weg is echter nog lang. We gaan ervan uit dat ten laatste rond de jaarwisseling de sluis van de grote vijver weer dicht kan. Volgend broedseizoen moet Belval weer helemaal in zijn oude glorie hersteld zijn!

We nodigen iedereen héél graag uit voor het volgende Belval-feest, op zaterdag 21 augustus op de feestweide tegenover de grote vijver. Deze keer zullen ook onze Franse zusterverenigingen LPO en Conservatoire van de partij zijn. Zaterdag is eerst werkdag, waarbij we méér dan waarschijnlijk wilgenopslag verwijderen. Zaterdagavond rond 17u steekt het college van burgemeester en schepenen de barbecue aan. Wie er vorig jaar bij was, weet wat dat betekent: een feest voor de smaakpapillen en amusement tot in de vroege ochtend!

Wie mee wil aanschuiven aan de feesttafel, dient zich wel vooraf in te schrijven. De prijs (exclusief drank) bedraagt 12,50 euro per volwassene en 10 euro per kind (-12 jaar). Graag reserveren via een mailtje naar belval@natuurpunt.be of een telefoontje naar Rik Desmet, 0497/87.56.14 of 09/386.46.63. Je kan je bijdrage voor de maaltijd vooraf overschrijven op rekening 979-5554889-92. Vergeet niet je keuze voor vlees of vegetarisch te vermelden! We maken er

Paddenstoelenwerkgroep Vlaamse Ardennen *plus* 2010

Datum	Excursiegebied	Afspraakplaats	van ... tot
04/09/10	Bos ter Eecken	Kerk Louise-Marie, La Salettestraat	13u45-17u
18/09/10	Beiaardbos	Hotondmolen Kluisbergen, Zandstraat-Hotondstraat	13u45-17u
02/10/10	Brakelbos	Kerk Opbrakel, Sint-Martensstraat	13u45-17u
16/10/10	Zulzeekse bossen	Kerk Zulzeke, Zulzekestraat	13u45-17u
30/10/10	Bois de la Louvière (*)	Kerk Opbrakel, Sint-Martensstraat	9u30-12u
13/11/10	Bois Joly en omgeving	Parking kerkhof Ronse, Hogerluchtstraat	13u45-17u
27/11/10	Hospicebossen Nazareth	Klapstraat (brug E17, kant bossen)	13u45-17u

Info: Eddy Saveyn 09/380.03.00, eddy.saveyn@gmail.com; voor 30/10 info: Jos Schoutteten 055/42.20.01

Bovenstaande kalender is onder voorbehoud. Bij ongunstige omstandigheden, bijv. langdurige droogte, kunnen tochten wegvallen. Wie geïnteresseerd is, geeft best zijn mailadres door aan Eddy Saveyn eddy.saveyn@gmail.com of 09/380.03.00 en ontvangt dan ongeveer een week voor de uitstap nog een uitnodiging. Zo kan nog steeds ingespeeld worden op omstandigheden.
Je hoeft geen basiskennis te bezittten om mee te gaan. Wat wij kennen, delen we met elkaar. Wat we niet kennen, proberen we geregeld op te zoeken m.bv. determinatieboeken en fotoboeken. Neem je deel aan een tocht dan krijg je achteraf via mail de soortenlijst. Kom maar eens af!
(*) Aansluiting bij de uitstap van de Oostvlaamse Mycologische Werkgroep

opnieuw een onvergetelijk feest van. We verwachten je!

Voor alle informatie over Belval kan je terecht op de website www.etangs-belval-argonne.be

Limoniet

Limoniet wordt opnieuw een dubbelnummer dat eind dit jaar zal verschijnen.

Wil jij ook natuurgids worden?

Wil je je kennis over de natuur verbreden en delen met anderen? Hoe begin je aan het uitwerken van een natuurwandeling? Waar kan je terecht om je gidstalenten uit te proberen en aan te scherpen? Op de cursus natuurgids natuurlijk! Volgend schooljaar start er een cursus natuurgids in het Natuur- en Milieu Educatief Centum De Helix te Grimminge (Geraardsbergen). Deze cursus loopt van 23 september 2010 tot 23 juli 2011. De activiteiten vinden tweewekelijks plaats op donderdag van 9u00 tot 16u00.

Meer info en inschijvingen op www.c-v-n.be of pieter.blonde@c-v-n.be of 055/33 54 49.

In memoriam Emiel De Jaeger

Karel De Waele

Het woord 'kanker' is afgeleid van het Latijnse woord 'cancer', dat oorspronkelijk 'kreeft' betekent. De ziekte heet in het Duits ook nog altijd 'Krebs'. De naam is o.a. reeds door Galenus aan de aandoening gegeven, omdat in vroeger tijden de ziekte werd herkend aan de opvallend rode, gezwollen bloedvaten in de nabijheid van de gezwellen, die de artsen van toen deden denken aan de rode pootjes van een kreeft.

Bovenstaande beschrijving heb ik op Wikipedia gevonden. Ik ben er zeker van dat Miel dit ooit ook eens opgezocht heeft, in zijn niet te lessen dorst naar kennis over de ethymologie van wetenschappelijke namen. Ik kon er niet omheen toen ik onderstaand in memoriam moest schrijven.

Zondagmorgen 20 juni is Emiel De Jaeger van ons heengegaan, na een relatief korte – maar naar menselijke maat toch te lange – strijd tegen die vreselijke ziekte die kanker desalniettemin toch nog is. Zijn familie en vrienden hadden enkele maanden geleden nochtans nog goeie hoop dat de operatie geslaagd was... Maar het heeft niet mogen baten: de ziekte is in alle hevigheid teruggekeerd en nestelde zich tenslotte ook in zijn hersenen, met alle gevolgen vandien.

Die hersenen zullen nu niet meer creatief bezig zijn met het uitpluizen van de oorsprong en de betekenis van de wetenschappelijke namen van planten en dieren. Zijn brein zal al die kennis van Griekse en Latijnse adjectieven, die voor velen van ons die 'saaie' wetenschappelijke benamingen letterlijk en figuurlijk meer kleur hebben gegeven, niet meer ordenen in boeiende artikels voor ons tijdschrift 'Meander'. Die reeks artikels werd tot ver buiten onze regio gelezen en geapprecieerd... en hier en daar was men er misschien wel jaloers op (in de positieve zin dan). Miel schreef die stukjes al sinds 1992 in 'Natuurbeleving', het toenmalige tijdschrift van De Wielewaal Schelde-Leie.

Maar niet alleen door die populair-wetenschappelijke bijdragen zullen we ons Miel – want zo noemden zijn vrienden hem – nog lange jaren herinneren. Iedereen die ooit eens mee op reis ging met onze afdeling naar het buitenland, zal zich Miel herinneren als een goedlachse man, vol kwinkslagen en zotte kuren... maar soms ook knorrig en nukkig. Maar echte vrienden aanvaarden dat van elkaar... daarvoor zijn we tenslotte vrienden door dik en dun.

Mogen we de familie, en dan denken we als Natuurpunters-medereizigers vooral aan zijn vrouw Yolande, aan zijn zus Mariette en aan zijn dochter Iris, onze diepste gevoelens van medeleven betuigen. We hopen dat we jullie in de toekomst nog veel steun zullen kunnen bieden, samen denkend aan die vele mooie jaren mét Miel in ons gezelschap.

We delen in de rouw van

Mevrouw Claire Vandenhoucke en kinderen Luc, Dirk en Erik Verroken bij het overlijden van hun echtgenoot en vader Dion Verroken, geboren te Ronse op 5 februari 1931 en er overleden op 23 mei 2010.

Natuurpunt Deinze *plus* Ledenfeest 28 augustus 2010

Graag nodigen wij u uit op het ledenfeest van Natuurpunt Deinze *plus* dat doorgaat op 28 augustus 2010 in zaal Ter donck, Terdonckstraat, Wontergem.

Om 17u start aan de kerk van Wontergem een korte natuurwandeling waarin een wateranalyse: we gaan op zoek naar waterbeestjes in de Vondelbeek, een leuke activiteit voor jong en oud! Om 19u wordt u een gratis receptie aangeboden door Natuurpunt Deinze *plus* en aansluitend volgt de paella, (men kan ook na de wandeling aansluiten).

Tijdens deze gezellige avond is er een infostand over vleermuizen en leren we alles over deze gevleugelde nachtdiertjes. Na de lekkere maaltijd is er voor de geïnteresseerden nog een korte activiteit om vleermuizen op te sporen met batdetector. Dit zal rond 21u van start gaan.

Paella De Prins is gespecialiseerd in het bereiden van paella in reuzenpannen. De pannen worden in de keuken bereid volgens de regels van de kunst, (men kan meer dan één keer aanschuiven).

Keuze:

-Paella 'De Prins':verrijkt met zalmfilet, scampi's, gamba, garnalen, inktvis, venusschelpen, mosselen, kippenboutjes en worstjes.
-Paella 'Veggie': vegetarische paella.

Om de prijzen democratisch te houden zijn er 3 formules uitgewerkt volgens leeftijd.
T.e.m. 6 jaar: 6 euro; t.e.m. 12 jaar: 11 euro; volwassenen: 15 euro.

Ten allerlaatste op 18 augustus inschrijven via overschrijving op rek nr.: 979-4359750-90 van Natuurpunt Deinze *plus* met vermelding van de leeftijd bv.: 2x volw.; 1x 6; 1x 12; indien vegetarisch dit ook vermelden aub!
Uw inschrijving is pas geldig na overschrijving van het totale bedrag.
Voor meer info: Eddy Vervynck 0496/626303 of info@deinzeplus.be. Tot in Wontergem!

3
8ste jaargang nr. 3 juli-augustus-september 2010
afgiftekantoor Gent X - erkenning P203773

België-Belgique
PB
GENT X
3/0450

Meander

driemaandelijks tijdschrift van vzw Natuurpunt Vlaamse Ardennen *plus*
v.u. A. Benoot - Y. Moerman Gampelaeredreef 67 9800 Deinze tel. 09/386.38.95

Onderstaande beelden werden door Jan François genomen op de Vlaamse Ardennendag op 11 april rond kasteel Lilare in de Zwalmvallei. De sfeer was uitstekend, het aanbod aan activiteiten groot.

